

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tuje izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izjaja vsak dan s jutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiales: Novo mesto.

Vojno poročilo št. 729:

Bitka v Marmariki se nadaljuje

Pomnoženo delovanje letalstva - mnogo sovražnih oklepni vozil in avtomobilov uničenih - 9 angleških letal sestreljenih

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Bitka v Marmariki se nadaljuje z nesprenmenjeno srditostjo. Sovražnik nudi krčevit odpor zoper pritisk Osnih pehotnih in motoriziranih oddelkov, ki so zapleteni v trde boje.

Letalstvo je pomnožilo svoje posege na bojno polje in v sovražnikovo zaledje: številni oklepni vozovi ter avtomobili so bili zažgani in uničeni, na stotine avtomobilskih vozil je zažganih ter onesposobljenih in z vidnim učinkom so bila ponovno bombardirana sovražna zbirališča ter letališča.

Naši lovci so sestrelili 8 nasprotnih letal.

Eno angleško letalo je moralo pristati južno od Bengazija: posadka je bila zajeta. Dve naši letali se nista vrnila.

Zadnjo noč je angleško letalstvo bilo nad Catanijo ter okolico, kjer je bilo nekaj lažje škode na nekaterih poslopih v Nicolosi in Misterbiancu; v zadnjem kraju je bilo tudi 6 mrtvih in 5 ranjenih.

Rim, 30. maja. AS. Radijska postaja Newyork je 29. maja ob 1 objavila naslednje sporočilo: Argentinski parnik »Rio Iguaçu« je danes prispel v Recife. Pripeljal je preostale člane posadke severnoameriške oklepne »Maryland«, ki je bila 17. maja potopljena. Člani posadke so izjavili, da se je ladja potopila 4 minute po torpediranju.

Budimpešta, 30. maja. AS. Madžarski listi obširno poročajo o že doseženih uspehih italijanskih in nemških čet v Severni Afriki. List »Pest

« piše, da ima začetek ponovnih operacij proti egipčanski meji že lep uspeh za Osne sile. V Sredozemlju je premoč angleške mornarice odpravljena, kar je zasluga stalnega, metodičnega in odločnega delovanja italijanskih mornarjev ter Osnih letalcev, ki so premagali vse ovire in omogočili redne okrepitve Osnemu vojaštvu v Libiji.

Bukarešta, 30. maja. AS. Sinočišnji listi so z velikimi naslovi objavili italijansko-nemški napad v Marmariki, navajajoč besedilo vojnega poročila št. 728 Glavnega Stana Italijanskih Oboroženih Sil, ki pravi, da se operacije razvijajo v prid Osnih sil. Romunski vojaški krogi pripominjajo, da je Os spet začela s totalitarno ofenzivo proti Angležem in Sovjetom, dočim anglosaški zavezniki vedno le govore o potrebi njihove ofenzive.

Sofija, 30. maja. AS. Bolgarski dnevniki prišajo z velikimi naslovi na prvih straneh poročila o novi bitki v Marmariki. »Dnevnik« pravi, da je preteklo že 1000 dni od začetka sedanje vojne in da je neovrgljiva zgodovinska resnica, da so Anglosasi odgovorni za sedanjo vojno, ker so vedno eejali razpore in vojne med narodom. List nato nadaljuje: Italijanski vstop v vojno je bil najvažnejši dogodek v sedanjem konfliktu. Angleški imperij je dobil najboljši udarce v Sredozemlju in Severni Afriki. Tisoči dan vojne nudi naslednjo sliko o položaju: uničevanje Timošenkovih armad, Osna ofenziva v Severni Afriki, razpad čungkinske Kitaje in ekorajšnja osvoboditev Indije izpod angleške jarma.

Mussolini italijanski vseučiliški mladini

Ob obletnici vseučiliške milice je Mussolini razdelil med borce vojaška odlikovanja

Rim, 30. maja. AS. Pri včerajšnjih 18. obletnici ustanovitve fašistovske vseučiliške milice, je Duce v vseučiliškem mestu imel naslednji nagovor:

»Prišel sem, tovariši vseučiliščniki, da bi med vami in z vami praznoval vaš dan. Od 29. maja 1948, ko so vseučiliški oddelki iz Toskane prvič stopili na bojišče zoper tujca, je preteklo 94 let, je preteklo stoletje.

Iz tistega boja, ki so ga neustrašeno vzdržali, izvira junaško izročilo italijanskih vseučilišč. Zaradi tega vseučiliščniki zapuščajo učilnice in zgrabijo za puško ter so pripravljeni na žrtve, kadar pokliče domovina.

Sijajni izraz tega izročila je danes črna srajca rimskega legionarja.

Za nas, liktorske može, izročilo ni relikvijarij dogodkov ali bivših stvari, temveč je resnično in vsakdanje dejanje vere, vere v Italijo, vere v zmago, vere, ki jo morate vi v svojih srcih ohraniti nedotaknjeno, neomadeževano in nepodkupljivo.

Rim, 30. maja. s. Ob 18 letnici vseučiliške milice je načelnik glavnega stana milice poslal nadzorniku vseučiliške milice naslednjo brzojavko:

»Vseučiliški milici, ki praznuje 18. obletnico v sposobnem in resnem delu, da bi izprekipevalače mladosti po uradnih vseučiliških vzgojila častnike s skrbno pripravo in trdnimi fašistovskimi ter bojevnimi krepostmi, pošilja tovariška voščila legionarske milice.«

Rim, 30. maja. AS. Vseučiliška milica je včeraj slavila 18. obletnico svojega obstoja v navzočnosti Duceja. Večjeje priznanja in odlike bi ji Duce ne mogel izkazati. S svojo navzočnostjo je dal poudarka hrabrosti, zvestobi in odločnosti študijske mladine, ki je zmerom stala na straži dolžnosti takrat, kadar je Italija potrebovala njihovo delo. Duce je prispel v univerzitetno mesto ob 9. Tam je bilo razvrščenih osem bataljonov vseučiliške mladine in dva bataljona vojske. Na slavnostnem odru so bili na eni strani častniki, na drugi pa ranjeni in pohabljeni. Pri sprejemu so bili tajnik stranke, prosvetni minister, minister za ljudsko omiko, podtajnik v vojnem in mornariškem ministru, načelnik glavnega stana milice, guverner, prefekt, več poveljnikov, generalov, rektor in drugi. Duce je pregledal razvrščene oddelke, nakar je poveljujoči general Galbati ukazal pozdrav. Nato so bili izrojeni spominski znaki za tiste vseučiliščnike, ki so se žrtvovali v tej vojni. Vsaka vseučiliška legija je dobila svoj znak, ki nosi ime po enem izmed padlih vseučiliščnikov. Potem je Duce pregledal tudi druge oddelke, medtem ko je godba igrala himni. Nato je Duce povzel besedo. Njegov govor je vzbudil viharno odobravanje in navdušenje. Potem je sledilo razdeljevanje vojaških odlikovanj. Imena odlikovanih je bral neki milicijski častnik. Duce je sam prijel odlikovanja na prsa živim junakom. Izročil jih je tudi staremu odnosu sorodnikom tistih, ki so padli. Ko je bil ta obred končan, je bila parada razvrščenih oddelkov. V družbi Duceja je bil general Galbati. V najlepšem redu so oddelki korakali mimo Duceja.

Finančni minister se vrača iz Budimpešte

Budimpešta, 30. maja. AS. Finančni minister Thaon di Revel je v spremstvu madžarskega finančnega ministra Remenyi-Schnellerja odpotoval v Panonhalmo, kamor je došel kasno popoldne. Ogle dal ei je italijansko gimnazijo »Constanza Ciano« in nato krenil v Balatonfured, od koder bo danes odpotoval v Rim.

Novo nemško odlikovanje

Berlin, 30. maja. AS. Izvedelo se je, da je Hitler ustanovil novo vojaško odlikovanje, ki se imenuje »Kolajna vzhodnega bojišča«, ter ga bodo dobili tisti borci, ki so se posebno odlikovali na vzhodnem bojišču zadnjo zimo, zlasti med 15. novembrom in 15. decembrom.

Heidrichovo stanje je resno

Berlin, 30. maja. AS. Na pristojnem mestu so včeraj povedali, da je zdravstveno stanje nemškega podpokravitelja nad Češko in Moravsko, Heidricha, težko. Izjavili so potem tudi, da je bil poveljnik splošne vojaške policije, Daluge, poklican, da začasno prevzame vodstvo policije v češko-moravskem protektoratu.

Proizvodnja v Besarabiji, Bukovini in Transilvaniji

Bukarešta, 30. maja. AS. Na seji romunske vlade o poročali guvernerji Besarabije, Bukovine in Transilvanije o podrobnem načrtu za izvedbo poljedelskega načrta, ki ga je izdelal maršal Antonescu za tri pokrajine, ki so jih Romuni iztrgali Sovjetom. Podpredsednik vlade Mihael Antonescu je dal navodila za povečanje poljedelske ter industrijske proizvodnje v imenovanih pokrajinah.

Bose pri Hitlerju

Hitlerjev glavni stan, 30. maja. AS. Hitler je v svojem glavnem stanu sprejel voditelja indijske narodnega gibanja Subhasa Sandra Boseja, ki ga je spremljal nemški zunanji minister von Ribbentrop. Hitler se je z njim dal časa razgovarjal. Pred tem posvetom pa se je Bose pogovarjal z nemškim ministrom von Ribbentropom.

Sovjetska industrija se seli v Sibirijo

Stockholm, 30. maja. s. Britanski dopisniki iz Samare pišejo, da sovjetska vlada v naglici organizira premestitev večine vojne industrije bolj proti notranjosti Sovjetske Rusije, zlasti proti Tomsku v zahodni Sibiriji, ki bo v kratkem postal največje sovjetsko industrijsko središče. Čeprav je ta ukrep neizogiben, bo vendar povzročil velike trenutne težave, ker bo za nekaj tednov izdelovanje vojaških potrebščin v teh tovarnal popolnoma prenehalo.

Tokio, 30. maja. AS. Japonske letalske sile z nezmanjšano silovitostjo znova napadajo Port Moresby. 26. maja so nad mestom uničili 4 sovražna letala tipa »B 17«, 5 tipa »P 37«, 27. maja pa 4 »Spitfire« in 7 tipa »P 39« tako, da so v treh dneh Japonci uničili skupno 32 letal. Na japonski strani ni bilo nobene izgube. Tokio, 30. maja. AS. Japonske letalske skupine so smelo bombardirale važno železniško križišče Sian ob železniški progi v kitajski provinci Šansi, kakor tudi mesti Šanluan in Futun, severno od Siana. Letala so dobro opravila svoje delo in so omenjena mesta v celoti porušila, potem pa so se vsa nepoškodovana vrnila.

Nadaljevanje bojov v Kitajski

Sanghaj, 30. maja. AS. Izvedelo se je, da so japonske sile nadaljevale z uničevanjem umikajočih se kitajsko-komunističnih oddelkov v Šansiju ter zasedle Čungkva, severno od Lingiakova, ki leži blizu meje med provincama Šansi in Hopei.

Tokio, 30. maja. AS. Japonske letalske sile so izvedle v času od 23.—28. maja celo vrsto učinkovitih poletov na zbirališča sovražnih čet na meji med Birmo in Junanom ter zlasti na most preko reke Salveen v Hveitungu. Vseh 50 z orožjem natovorjenih avtomobilov je bilo uničenih. Pokončani so bili tudi manjši sovražni oddelki, ki so iskali prehod preko meje.

Bitka pri Harkovu končana

Velika bitka pri Harkovu se je končala z zmago nemških, italijanskih, madžarskih in slovaških vojakov — Tri sovjetske armade so uničene — Sovjetske izgube: 240.000 ujetnikov, 1249 oklepnih vozil, 2026 topov in 538 letal

Hitlerjev glavni stan, 30. maja: Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Kakor je bilo že v posebnem vojnem poročilu objavljeno, je velika bitka pri Harkovu končana. Na odseku pri Harkovu so armade generala von Bocka, generala von Kleista in generala von Paulusa pretvorile obrambno borbo pred sovražnimi velenjstvi v ponosno uničevalno zmago. Romunski armadni zbor pod vodstvom generala Cornelijsa Dragolina, kakor tudi neka italijanska, madžarska in slovaška skupina so se borile z ramo ob rami z nemškimi četami in dosegle novo slavo.

Letalske skupine generala Lörja in letalskega generala Flugpeila so podpirale z letalstvom kopno vojsko v obrambi ter so izločile sovražno letalstvo iz bojišča.

Sovjetska 6., 9 in 57. armada z 20 strelskimi divizijami, 7 konjeniškim divizijami in 14 oklepnimi brigadami so bile uničene.

Število ujetnikov je naraslo na 240.000. Krva-ve izgube nasprotnika so izredno velike. Število zajetega vojnega gradiva znaša 1249 oklepnih vozil, 2026 topov, 538 letal in neštete množine drugega orožja in vojnega materiala.

Na srednjem odseku vzhodnega bojišča poteka uničevanje obkoljenih sovražnih skupin.

Na severnem odseku se nadaljuje z uspehom krajevni napad nemških čet.

Na obkoljenem bojišču pri Leningradu je letalstvo izvedlo težke napade na preskrbovalni promet Sovjetov preko Ladškega jezera. Pri nočnih napadih nemških bojnih letal proti tovarnam za orožje v mestu Gorkij so bombe povzročile požare v tovarnah.

V vodah visokega severa vojna mornarica in letalstvo navzlic slabemu vremenu nadaljuje napade na ladijske spremeljave, ki so namenjene v Sovjetsko Zvezo. Neka podmornica je potopila 5000 tonsko ladjo, dve drugi pa s torpedi poškodovala. Bojna letala so zažgala dva velika parnika.

V Severni Afriki se bitka nadaljuje. V noči na 30. maj je letalstvo bombardiralo vzhodni Angliji tovarno pristanišče Grimsby ob izlivu reke Humber, kakor tudi pristanišče v Great Yarmouthu.

Angleški bombniki so zadnjo noč spet napadli

Kako so bile zajete 3 armade pri Harkovu

Vzhodno bojišče, 30. maja. AS. Bitka, ki se zadnje dni razvija južno od Harkova, je ena največjih uničevalnih bitk v sedanji vojni. Treba je pomisliti le na veliko število nasproti si stoječih armad, na velike količine vojnega materiala in ljudi zgnetenih na razmeroma majhnem prostoru. Resnica je, da je sovjetska vojska zbrala in usmerila svoje sile v smeri proti Dnjepropetrovsku, upajoč, da bo s tem odsekala celo južno bojišče na vzhodu. Rusi so imeli večje število tankov in so v resnici dosegli delne uspehe pri Krasnogradu ter z veliko silo udarili na tiste nemške čete, ki so celo zimo prebile na fronti in ki dobro poznajo rusko taktiko. Sovjetske oklepne divizije so naletele na odpor nemškega topništva in letalstva. Ko je bil sovjetski žep dovolj velik, je nemško poveljstvo prešlo v protinapad. Nemške oklepne divizije so napadle proti jugovzhodu ter so pri Slavijansku krenile proti severu in iz bokov odsecale tri ruske

Pariz, kjer so bile žrtve med civilnim prebivalstvom v predmestjih. Šest napadajočih letal je bilo sestreljenih. Nad Nemškim zalivom sta bila sestreljena dva nadaljna angleška bombnika.

Stražne ladje so v zadnjih 24 urah sestrelile 10 sovražnih letal.

Lovska skupina Udet je dosegla 29. maja svojo 2000. zmago v zraku.

Rim, 30. maja. AS. Z nezaslišano nesramnostjo Kremelj omalovažuje obupni poraz pri Harkovu, kjer so bile popolnoma uničene tri ruske najboljše armade, ki jih je z izredno skrbjo organiziral Timošenko za odločilno ofenzivo. Ruska uradna poročila te dni nečje govoriti o bitki pri Harkovu ter ponovno zatrjujejo, da so sovjetske čete utrdele zasedene postojanke ter napredujejo v bitki s sovražnikom, da ga odbijajo v besnih napadih, da so sovjetske čete utrdele svoje položaje pri Harkovu, nikjer pa ni niti besedice o 165.000 ujetnikih, 1180 topovih, in o neizmernih količinah drugega vojnega gradiva, katerega so zaplenili Nemci in njihovi zavezniki. S tem sistemom Sovjeti, ki so rusko ljudstvo že pred 20 leti oropali vsakršne zveze z znanjem svetom, prikrivajo resnico svojemu ljudstvu, pa tudi svojim zaveznikom in nevtralnimi državam. To neprekoračljivo zakrivanje resnice in dejstev v javni sovjetski poročevalski službi kaže na otroške metode in miselnost boljše- viških voditeljev.

Berlin, 30. maja. AS. Nemški bombniki strmoglavci so uničili veliki most preko Donca južno od Harkova, ki so ga Sovjeti z velikimi človeškimi izgubami popravili. Strmoglavci so napadli in uničili tudi druge mostove, ki so jih Sovjeti v naglici zgradili preko Donca ter so bombardirali zbirališča sovražnih čet, ki so imele velikanske izgube. Masivni napadi so bili izvedeni na sovražna letališča in železniške proge. Neki vlak, poln municije, je bil napaden, ko je pripeljal iz neke postaje, in je bil popolnoma pokončan.

Pariz, 30. maja. AS. Pri napadu, ki ga je izvedlo angleško letalstvo zadnjo noč na pariško predmestje, je bilo med civilnim prebivalstvom 40 smrtnih žrtev. Našteli so tudi okoli 100 ranjencev. Možna je, da se mrtvi in ranjeni še nahajajo pod razvalinami. Bombni napad je trajal dve uri in 6 angleških letal je bilo sestreljenih.

armade od zaledja in jih zajele. Vse sovjetske armade so bile zajete v velik trikot, ki so ga začele nato od vseh strani stiskati. 350.000 zajetih ljudi se je z obupnimi poskusi skušalo rešiti iz železnega objema. Timošenko je tudi začel napadati s štirimi oklepnimi divizijami, vendar zajetih tovaršev niso mogli rešiti. Dan za dnem se je zanjka vedno bolj ožila in obkoljene armade so hotele razbiti obroč proti Petrovskaji, kar jih je stalo sicer mnogo krvi, ni pa jim rodilo zaželenega uspeha. Ko je poveljnik ene izmed obkoljenih armad videl, v kakšnem položaju se nahaja, je storil samomor. Ko so se Sovjeti skušali prebiti proti Doncu, je nebo zatemnelo od nemških bombnikov, ki so cel dan spuščali bombe na sovražnika. Tisoči bomb so uničili sovražnikovo odporno silo in zdaj je bojišče velikanse planjava polna ljudi, topov, tankov, konj in vseh vrst vojnega gradiva, uničenega od bomb

Druga »zračna fronta«

Stockholm, 30. maja. AS. — Dopisnik lista »Svenska Dagbladet« piše iz Neyworka: Ker so zagovorniki druge fronte vedno bolj nepotrepljivi, skušajo v Združenih državah ohraniti visoko moralo prebivalstva s poročili, da bodo poskušali sprožiti vsaj drugo »zračno fronto«. Glede bodoče zaveziške strategije pa pišejo ameriški listi, da se bo omejila na protiofenzivo na vseh bojiščih, kjer bo napadala Os.

Strogost nemških zakonov

Dunaj, 30. maja. AS. Posebno sodišče je obsodilo na smrt 30 letnega Martina Herzoga ki je kot uradnik neke tovarne za lokomotive zlorabil okoli 1800 ton železa in oškodoval državo za 15.000 mark. Sodišče v Gdanku pa je obsodilo na smrt Bruna Mietzeja, ravnatelja Prehranjevalnega urada v Gdanskem, ker je zlorabljal živilske nakaznice.

USA nimajo vojaških izkušenj

Rim, 30. maja. AS. Londonski list Daily Telegraph takole odgovarja Amerikanecem, ki očitajo

Angležem, zakaj niso že sprožili ofenzive: Ti nepotrepljivi ljudje preveč pozabljajo na strasne napore, s katerimi morejo angleški državniki Angleže spreminjati v oborožen narod. Nato londonski list priporoča Amerikanecem, naj prepuste odgovornim osebnostim določitev dneva, ki se jim zdi primeren za sprožitev ofuzne fronte. Temu pripominja »Popolo di Roma«, da se Anglija in Združene države sicer lahko sporazumevata na gospodarskem polju, da pa je med njima zelo težka, če že ne sploh nemogoča strateška zveza. To pa zato, ker Združene države nimajo nikakršne izkušnje v vojaških vprašanjih.

Vstaja v Azerbejdžanu

Ankara, 30. maja. AS. Po novicah iz Teherana zavzema vstaja v Azerbejdžanu vedno vzemirijeljši obseg. Radio Teheran poroča, da je bilo treba poslati okrepitve v kraje, v katerih so se sovjetske čete udeležile »čiščenja«. Vsak dan prihaja v Teheran mnogo ranjencev, kjer so morali v naglici organizirati nove bolnišnice.

Gmotni položaj v Turčiji

Ankara, 29. maja. AS. Predsednik turške vlade Rejjik Sajdan je na seji turške narodne skupščine izjavil, da je vlada trdno odločena zboljšati težki gmotni položaj prebivalstva z ustaljenjem cen ter da bo z vsemi ureditvi ojačila redno in pravično razdeljevanje življenjsko važnega blaga vsem elojem turškega prebivalstva. Naglasil je, da se vlada v potrebi ne bo obotavljala uveljaviti strog sistem osebnih izkaznic za vse predmete, ki se rabijo v vsakdanjem življenju. Na nekatera vprašanja glede gospodarskih izmenjav med Turčijo in inozemstvom je predsednik vlade izjavil, da bo letošnji mednarodni velesojem v Smirni zaradi težavnega mednarodnega položaja odpadel.

Tuje letalo nad Švedsko

Stockholm, 30. maja. AS. Neko neznano letalo — verjetno angleško — je zadnjo noč priletelo nad Haelnsborg na zahodni švedski obali. Takoj je začela delovati protiletalska obramba in tuje letalo se je obrnilo.

Služkinje pokojnemu profesorju dr. Ehrlichu

Dvajset let bo kmalu, kar ste nam pred polno dvorano spregovorili svojo prvo besedo. Niste ras še poznali Vi, ne me Vas. Povedali so nam, da ste učen gospod, da ste profesor na univerzi. A ko ste prišli med nas služkinje, ste menda namenoma pustili doma vsak videz učenosti in prav v Vaši skromnosti smo tako zaslužile moža, ki ga nam je Bog poslal. Ko so drugi v Vas gledali znanstvenika, smo me gledale v Vas skromnega duhovnika, ki hoče po zgledu svojega Učenika biti dober pastir nam preprostim, revnim, neučnim. Vsaka Vaša beseda, pa naj je nam bila izgovorjena v cerkvi ali v dvoranah ali celo pri mizi, je bila kakor beseda Učenika, ki je rekel: »Množica se mi smili...« In res nas je bila že tedaj množica. Več tisoč samo v Ljubljani. Videli ste, g. doktor, v tej množici številne omejene, ki so pustile v dolgoletnih službah svoje moči, videli zopet druge, ki jim je njih skromne, z žulji pripravane prihranke uničila zadnja svetovna vojna, nje same pa pahnila v bedo, videli ste prihajati dekleta z dežele v mesto mlada, nezakusena, izpostavljena nebroj nevarnostim, videli zopet druge, ki so iz Slovenije odhajale za kruhom na jug v še večjo nevarnost, da se izgube v brezdomstvu.

In tedaj ste zaživel med nami kot resnični socialni delavec, ki ste ves v službi Kristusovi za nas posejali delo in čas. Ko ste se potegovali za naše pravice, pa nam niste pozabili klicati v spomin naših dolžnosti, ki jih imamo do Boga in do družin, v katerih živimo, zlasti pa na dolžnost ljubezni, ki nas veže do lastnih tovarišic, zlasti tistih, ki so v bedi in pomanjkanju.

Iz Vaših prizadevanj je zopet oživila misel na lasten dom, ki naj bi ga služkinje zgradile. A odod sredstev? S praznimi rokami ste pričeli. Ali Vaših rok se je držal božji blagoslov. Čez noč je zrastle naše zavetišče za brezposelna in boleha dekleta tam v Marijinem domu. V tuji hiši ste nam izprosili prvo zatišje. Podlaga je bila dana, a kje daleč je bil še cilj: lastna hiša. V najtežji preizkušnji naše organizacije, ko so nam bili celo ti prostori odpovedani, ste nam Vi zaklicali: Dekleta molite! To so bili časi, ko ste nas vodil k Mariji na Brezjo, na bližnji Rožnik. Navduševali ste nas, zbirali prispevke; z vašim podpisom so romale prošnje po mestu, na županstva, na duhovnike in Marijine družbe po deželi: »Rešimo slovenska dekleta!« Danes vemo: prav ta Vaš poziv in Vaš podpis je ganil marsikatero srce. A kaj, ko je bilo vse to, kar se je zbralo, še vse premalo. Pa Vaše zaupanje v božjo pomoč ni bilo najmanj omajano. Morda je bil prav uspeh Vaših molitev in žrtv v tistih dneh, da

ste nam mogli čez malo časa nato naznaniti čisto nepričakovano novico: našel se je dobrotnik, ki je po ugodni ceni prodal svojo veliko hišo služkinjam. In v juniju leta 1931 smo po tolikih Vaših prizadevanjih v Križevniški ulici zamogle odpreti lepo opremljeno zavetišče, ki je do danes sprejelo že na tisoče in tisoče slovenskih deklet pod svojo streho v času njih brezposelnosti ali bolehnosti. In tiste onemogle služkinje, ki so tu našle svoje stanovanje, Vam, g. doktor, do smrti dolgujemo hvaležnost.

Ta dom je samo zunanji vidni spomin na Vas, resničnega socialnega delavca med revnimi, koliko je pa dobrih del, izkazanih po Vaših rokah služkinjam, ki so zapisana samo v božji knjigi, vemo. Ali že amo ta nam kliče glasno, da v tistem zaupanju v Boga in na tiste temelje, na katere ste gradili Vi, gradimo me dalje.

Danes so Vaše ustnice, ki so nam tolikokrat klicale: »Dekleta molite!« — onemogle. Gospod Vas je poklical k sebi po plačilo za Vaša plemenita dela. Bodite priprošnik pri Bogu kakor svojim študentom tudi nam — služkinjam.

Marijina cerkev in božja pot na Rakovniku

Med novejšimi ljubljanskimi svetišči je cerkev na Rakovniku posvečena preblaženi Devici Mariji, pomočnici kristjanov.

Leta 1641. je dal sezidati bogati ljubljanski odvetnik dr. Ivan Bučar na južnem vznožju Oolovca grad, v katerem je gostil prijatelje in loveke tovariše. Pet let pozneje je postavil na desni strani gradu novo enonadestopno poslopje. Po smrti ustanovitelja in zgraditelja rakovniškega gradu leta 1654. so se lastniki hitro menjavali ter so bili duhovskega in svetnega stanu.

Meseca decembra leta 1900. je prešlo celotno rakovniško posestvo — graščina s sedemnajstimi orali zemljišča — po prizadevanju in zaslugi plemenitega dobrotnika, pokojnega opata Janeza Smrekarja, v last salezijancev. Tedaj se je pričela za Rakovnik dočela nova doba, ker je postalo na tem kraju iz prejšnjega mrtvila živahno mladinsko vzgojvališče in priljubljena božja pot.

Prvi salezijanci so se naselili na Rakovniku dne 23. novembra 1901. In kaj kmalu se jim je posrečilo, da so korenito popravili vse stare stavbe, sezidali obsežno moderno stanovanjsko po-

Ukinitve telefonskih razgovorov

Po ministrski odredbi je s 1. junijem začasno ukinjen sprejem telefonskih naročil pri telefonskih uradih v Ljubljani in v pokrajini.

Ukinitve navadnih brzojavk

S 1. junijem (od polnoči naprej) t. l. se ukinitve sprejem navadnih privatnih brzojavk in navadnih brzojavnih nakaznic za notranjost države.

Take brzojavke se lahko sprejemajo samo kot nujne s trikratno pristojbino.

Izjemoma se smejo sprejemati z navadno pristojbino:

1. privatne brzojavke »Milit« z določenim beseidilom;

2. brzojavke, odposlane v interesu nacionalne fašistične stranke od nacionalnega direktorja in centralnih organizacij ter njim podrejenih ustanov.

Nadalje se sprejemajo po sedanjih določilih za notranjost države brzojavke: državne, službene ali službene plačane, novinarske kakor tudi navadne brzojavke za inozemstvo za ital. kolonije in posesti in brzojavke »Oceanus«.

Za notranjost Ljubljanske pokrajine pa ta odredba ne velja ter ostanejo v naši pokrajini dosedanje določbe neizpremenjene.

slojpe, šolo in cerkev ter sploh razumno uredili vse gospodarstvo na posestvu.

Cerkev stoji na dobro izbranem prostoru. Izpred nje je najkrajše razgled na Ljubljansko barje in na gore in hribe, ki ga obkrožajo. Cerkev je bila blagoslovljena dne 20. decembra 1908, posvečena pa, ko je bila popolnoma dograjena, to je dne 8. septembra 1924. Načrt zanjo je napravil arhitekt Marij Ceradini, profesor na albertinski akademiji v Turinu. Zgradil jo je ljubljanski stavebenik Viljem Treo. Njeno zunanje zidovje je iz trde opeke, ki ni ometana, pročelje pa oklepava deloma umetni kamen. Med zvonikoma, visokima 35,5 m, je na cerkveni strehi lopica z Marijinim kipom. Zvonika sta na vrhu odrezana, tako da se končata s ploščado, ki ima na obeh straneh stolpce.

Notranjost cerkve napravi na človeka že takoj pri vstopu vanjo prav ugoden vtis. Veliki oltar je iz italijanskega marmorja; nad njim se dviga lesen baldahin, ki sloni na štirih kamnitih stebrih. Oltar krasijo kip Device Marije, pomočnice kristjanov, ki bo danes, v nedeljo, doživela svoj veliki slavnostni dan.

Pod cvetočimi akacijami je živahno trženje

Ljubljana, 30. maja.

»Ko bi se časnikarski starina Valentin Vodnik mogel z obrazom obrniti na živilski trg, bi se pač lahko divil pomladanski krasoti, ki je prav konec maja objela živilski trg od spomenika tja do mesarskih stojnic,« tako je omenil star vpojenec. Lepa je bila zamisel, da so pri olepšavanju in urejanju živilskega trga po odstranitvi razvalin starega gimnazijskega poslopja, ki je postala žrtev velike potresne katastrofe l. 1895, pozneje zasadili akacije. Te so letos začele najbujnejše cveteti, ker je bilo vreme ves majnik za nje najprijetnejše. Pogled z Gradu ali pa tudi samo iz Studentovske ulice daje vsakemu opazovalcu najlepši užitek. Letošnje leto vreme je dalo tudi živilskemu trgu neko posebno obležje. V letošnjem majniku je deževje motilo tržno življenje le v devetih dneh. Največja ploha se je nad trgom vili v času od 11. do 12. majnika jutraj, ko je padlo do 35,6 mm dežja. V vsem maju pa je bilo letos le 62,7 mm dežja. Letos je bil trg obvarovan pred nalivi in se v tem pogledu ne morejo prodajalci kdovekak pritoževati in izgovarjati na vreme.

Sobotni tržni dan je bil res izredno živahen. Močno je bil s kmečkimi prodajalkami zaseden tudi prvi otok, kjer so se navadno prodajale kokeši in jajca. Tam je bilo na izbiri mnogo domače zelenjave. Danes so gospodinje hitele že zgodaj na trg, kajti bile so prepričane, da bo k vsem prodajalcem večji naval zaradi gropa. V Ljubljani

no je prispel prejšnji dan kak poldrugi vagon istrjanskega gropa. Branjevc, ki so bili s tem graham dobro založeni, so do 9. ure že poprodali vsi svojo zalogo in marsikdo je pristavljal: »Ko bi danes imel še trikrat toliko gropa, vse bi šlo v denar.«

Uvoz gorizjske solate je sedaj nekoliko pomenjal. Na trgu se je pojavila že lepa domača glavna solata, in prvi vrsti mehka. Trnovčanke in Krakovčanke so danes s to solato dobro založile ves trg. Tudi solata je šla dobro v promet in kup. Dobro je bila prodana tudi iz Triesteja uvožena nova rdeča in bela čebula.

Se nekaj novih zanimivosti! Komaj pred nekaj dnevi se je pojavila na trgu uvožena kolebaca. Danes so jo na trg prinesle tudi Trnovčanke. Bila je prav lepa in širokopernata. Na prodaj pa je bil že domač letošnji peteršilj z mladim korenem. Dovož lepih češenj je bil danes nekoliko omejen. Na trg prihajajo vedno boljše in prvostvorne češnje iz Gorizije. Cene padajo.

Najživahnejše tržno življenje pod cvetočimi akacijami je vladalo tako-le od 9 do 10 dopoldne. Po tej uri so se že začele klopi prazniti in prodajalke so odhajale s praznimi košarami.

Se vedno je na trgu veliko sadik na prodaj. Ljudje se v prvi vrsti zanimajo za paradiznike, ki jih bo po splošni cenitvi samo v Ljubljani in najbližji okolici zasajenih nad 25.000 komadov. Ljudje računajo, da bo letos za paradiznike prav ugodno vreme. Po hudih zimah je navadno dobra letina.

Gospodarstvo

Vloge pri italijanskih poštnih hranilnicah so znašale s koncem lanskega leta 46 milijard lir, dočim so konec leta 1939 znašale samo 32 milijard lir.

Znižanje vstopnine v italijanskih kinih in gledališčih. Narodni odbor kinematografov in slično v Romi je sklenil za leto 1940, t. j. od 8. junija do 15. septembra znižati ceno kinovstopnic za 20, gledaliških vstopnic pa za 10 odstotkov. Za kinematografe, ki v poletju zmanjšano obratujejo, bo znašalo znižanje cen samo 10%.

Triestinska industrija olja izkazuje za lanske leto pri glavnici 2 milij. lir čistega dobička 296.000 lir.

Železnica dela na Hrvaškem. Hrvaške državne železnice so obnovile doslej je promet k Italiji, Nemčiji, Madžarski, Srbiji in Švici. Odredile so vsoto 300 milijonov kun za zgradbo nekaterih železniških prog: Bihač—Knin, Karlovac—Bihač, Metković—Ploče in Banjaluka—Ukrina. Na vseh teh progah na veliko delajo. Dela se tudi že na načrtu proge Plitvice—Senj.

Iz hrvaškega gospodarstva. V Doljem Mihaljcu na Hrvaškem bodo zgradili tvornico za sušenje in konzerviranje zelenjave. Tvornica naj bi bila gotova še letos. — V Osijeku je bila ustanovljena zadruga Lago, ki bo prodajala izdelke nemških lesnih obrtnikov na Hrvaškem. — Zagrebška tvornica električnih žarnic izkazuje za lanske leto pri glavnici 2,5 milij. kun izgube 98.609 kun, dočim je znašal prenos dobička iz 1940 221.304 kun.

Velikobeleška tvornica sladkorja je izkazala za leto 1940 12,8 milij. din čistega dobička pri glavnici 36 milij. din.

Socialne zadruge v nemški trgovini. Nedavno je nemški organizacijski vodja izdal poziv za ustanavljanje socialnih zadrug trgovine in je predvsem s tem pozval k ustanovitvi obrate, ki do 90% zaposlujejo samo 1 do 3 uslužbence. Le malo številu trgovin ima okoli 20 delovnih moči. Zato je na tem sektorju izredno težko izvrševati socialno načrtno gospodarstvo, kakor je to mogoče v velikih in srednjih obratih. V zadnjih 4 mesecih je bilo v Nemčiji ustanovljenih okoli 50 socialnih za-

Ivo Peršuhu v slovo

Ivo, ali kaj vidiš, koliko obiskovalcev imaš? Ves miren in spokojen ležiš tu v kapelici sv. Andreja med zelenjem in cvetjem. Nič več ne vidim Tvoje vedno vedrega in nasmejanega obraza, s katerim si nas vselej sprejemal. In tiho je tu, tako skrivnostno tiho! Kakor da prišluskuješ nečemu neznanemu, neskončno lepemu. Tudi jaz prišluskujem Tvojim jasnim naročilom, kako naj nadaljujemo Tvoj program kako naj neustrašeno izpričujemo svoja katoliška načela.

Se izza Tvojih propagandnih predavanj in potov za Slovensko dijaško zvezo, kjer sva se prvič srečala, se spominjam Tvojih jasnih in čistih katoliških nazorov, za katere si nas pridobil s svojo prepričevalno besedo in z življenjskimi dokazi. Neštokrat sva se srečala v raznih organizacijah, tečajih, predavanjih... Vedno si bil enako vnet, nikoli nismo pogrešali vedrosti in veselega razpoloženja, četudi je bilo treba resno prijeti za delo. Spominjam se dni in noči ki si jih žrtvoval za to, ga je gigantska igra na velikanskem pozorišču našega Stadiona o priliki evharističnega kongresa tako odlično uspela. Spominjam se mnogoterih velikih in odličnih sprejemov v naši Ljubljani, kjer si imel vso organizacijo sprejema v svojih rokah. Koliko govorov in pozdravov si spregovoril v teku svojega javnega dela! In zdaj si ves molčeč in tihi tu — na mrtvaškem odrul!

V času, ko se izmoli rožni venec, so Te obiskali tako številni Tvoji prijatelji, da jim števila ne vem. Koliko je bilo duhovnikov, ki so Ti prekrizali krsto s svojo posvečeno roko! Koliko stanovalskih tovarišev in prijateljev, ki se niso sramovali solz, ki so jim teklo po licih! In tovarišic iz pisarne, ki so vse solzne položile šope cvetja k Tvoji krsti in se poslovile od Tebe. Pa Ti je položila h krsti šopek dehtičnih smarnic izpod Snežnika dekle, ki je rada poslušala Tvoja predavanja in sodelovala pri Tvojih igrah. In je dijakinja stala, dolgo stala ob Tvojem mrtvaškem odrul in se molče razgovarjala s Teboj in so ji solze tiho polzele po licih. Prinesla ti je velik šop poljskih rož: marjet, maka, kolkajla in plavice, kakor da Ti prinaša pozdrave slovenskih polj in domačih travnikov, pozdrave vseh prebivalcev, zadnje pozdrave. Pa so položili na Tvojo rakev venec Tvojih najdražjih in Tvojih najbližjih, katerim si v jutro 26. maja odšel zdoma, pa se nisi več vrnil k njim... Iz Tvoje pisarne so Te ranjena odpeljali v bolnišnico, kjer Ti kljub kratkemu upanju — ni bilo več pomoči. Tako si odšel, da Bogu Vsemogočnemu vrneš življenje, ki Ti ga je dal, da mu ga vrneš kot žrtev za svoj narod... Zahvaljen, Ivo! Neskončno dobri in usmiljeni Bog Ti bodi plačnik za Tvojo veliko, največjo žrtev!

Iz Srbije

Izvozna banka v Beogradu je imenovala za svojega bančnega ravnatelja Djordja Mihajloviča iz Belgrade.

Srbska monopolna uprava je najstrožje prepovedala prodajo monopolnih izdelkov po hotelih, gostilnah, restavracijah, kavarnah in slaščičarnah.

Klic po načrtnem gospodarstvu. Zboljšanje gospodarskega položaja sedanega srbskega področja, je glavno vprašanje, s katerim se peča sedanja srbska vlada. Zaradi prehrane ljudstva je vlada za to leto, kakor znano, že predpisala obveze poljedelski načrt, po katerem so obdelali vsa razpoložljiva zemljo. Zaradi gospodarske osamosvojitve se pa srbski gospodarski krogi že sedaj zavzemajo za to, naj vlada uvede sploh diržirano gospodarstvo in se v tem pogledu še bolj prilagodi državam, s katerimi je dežela v ostalih gospodarskih stikih pri izmenjavanju svojega blaga in pridelkov. V tem smislu objavlja uvodnik tudi belgradski »Novo Vreme«, ki poudarja, da si bo Srbija edino na ta način prihranila še nova razočaranja. Dosedanji način obdelave zemlje in sploh vse gospodarsko udejstvovanje je treba modernizirati, ker si je po zahtevanju pisca članka v »Novem Vremenu« težko zamisliti, da bi srbski človek s svojo zaprego mogel dohiteti ljudi v ostalih državah z modernimi prevoznimi in obdelovalnimi pripravami.

Politična in kulturna akcija med srbskim ljudstvom. Člani srbske vlade, razni kulturni in ostali javni delavci še nadalje zahajajo med ljudstvo ter mu na številnih sestankih in zborovanjih poročajo o tekočih političnih in vojaških dogodkih. Eno takšno zborovanje je bilo te dni v Čačku. Na njem je nastopil kot glavni govornik bivši gradbeni minister v svojačasi Cvetkovičevi vladi Danilo Vulović. V svojem govoru je ostro nastopil proti raznim propagandam, ki srbsko ljudstvo hujšajo na dogodke, ki bi ljudstvo spravili še v večjo nesrečo.

Srbska monopolna uprava je rešila vprašanje razdelitve tobanih izdelkov tako, da prodajalci cigaret in tobaka monopolskih predmetov ne smejo prodajati pred peto uro popoldne. Prav tako ne smejo prodajati teh predmetov otrokom in mladini pod 18. letom.

drug trgovine, ki skrbje za skupno prehrano, namestitev obratnih zdravnikov, sodelovanje pri vzgojem delu itd., kar vse že obstoja v velikih obratih.

Proizvodnja piva v Nemčiji. S 1. julijem bo po pisanju Piccola prepovedana proizvodnja specialnih piv in piva z visoko alkoholno stopnjo. Na ta način nameravajo prihraniti velike količine ječmena. Specialno pivo bo proizvajano samo za izvoz.

Tipiziranje proizvodnje krtac v Nemčiji. Nemški minister za cehe je izdal naredbo o proizvodnji krtac, ščetk itd., po katerem se uvaja proizvodnja tipiziranih proizvodov, med njimi tudi zobnih krtac.

24. milij. delavcev v Nemčiji. Konec preteklega februarja je bilo v vsej Nemčiji zaposlenih 24 milij. delavcev, dočim je bilo pred letom dni samo 23 milijonov. Vključ velikemu številu odstotnih delavcev se je število zaposlenih znatno povečalo, kar je pripisovali privedbi k delu stotisočev inozemskih delavcev. Vojna proizvodnja je v zadnjih mesecih narasla za 50 do 100%. (Piccolo).

Javna dela v Švici. Švicarska vlada namerava izvesti velik načrt javnih del, katerega izvedba bi stala okoli 4.680 milij. švic. frankov.

Cunglinski dolar je zadnje tedne izgubil za okoli 40% svoje vrednosti, ker se ga hoče vse rešiti. V Sanghaju n. pr. izvršujejo svoja plačila vsa velika podjetja samo z naglinskimi dolari, odn. izdajajo čeke na ta dolar.

Pred revizicijo avtomobilov v Zedinjenih državah. Iz Washingtona poročajo, da je ravnatelj odseka za gumo urada za vojno proizvodnjo izjavil, da se najbrže ne bo moglo izogniti reviziciji avtomobilov zaradi pomanjkanja gume.

Nemško-bolgarsko sodelovanje na industrijskem polju nameravajo okrepiti. I. G. Farben namerava ustanoviti v Bolgariji večje podjetje kemične industrije, katerega glavnica bo znašala 100 milijonov levov, in katere bodo 51% podpisali Bolgari, 49% pa Nemci.

Jubilej velike dobrotnice

Pretekli petek je doživela svojo 60. letnico gospa Gutnikova Antonija, mesarica in posestnica na Viču. Z veseljem se njenega rojstnega dne spominjajo in iskreno čestitajo njeni svojci in prijatelji, ki jim je slavljenka najboljša ter najplemenitejša žena, dobrotnica in prijateljica.

Gospa Gutnikova je prava in zvesta Vičanka. Na Viču se je rodila v znani

Marinkovi družini na Glincah, po domače pri Rutarju, in na Viču je ostala vse svoje življenje. Poročila se je z že pokojnim g. Gutnikom, s katerim je začela svoje poklicno življenje, mesarsko obrt, ki jo opravlja že 40 let. Delovna in pridna od svoje mladosti je bila zvesta sodelavka in močna opora svojemu možu in kljub številnim boleznim ni klonila težavam, ki jih nalaga včasih zelo težki mesarski stan. Še več! Po smrti svojega moža je svoj obrat celo razširila, izboljšala in ga modernizirala, tako da je postal eden največjih mesarskih obratov v Ljubljani.

Poleg izredne delavnosti in podjetnosti, poleg klenega značaja in drugih lepih lastnosti, ki jih ima, se odlikuje ga. Gutnikova posebno po močnem socialnem čutenju in dobrotelnosti. Neštevilna dobra dela so ji dala izpričevalo socialno nad vse koristnega člana človeške družbe. Posebno bolniki, reveži, študentje, cerkve in dobrodelne ustanove morejo o njej povedati mnogo pohvalnega in vzpodbudnega. Pri tem pa se je dosledno držala reka: »Naj ne ve le-vica, kaj daje desnica.«

Kljub temu, da lahko našo gospo označimo kot moderno poslovno ženo, je vendar njena hiša polna poštenja, globoke vere in molitve. Življenje ji je bilo včasih zelo neprizanesljivo, vendar je s silno vztrajnostjo, močno voljo in v popolni vdanosti Bogu premagovala vse nadloge in bridkosti.

Zato ji želimo ob 60. letnici, ki je obenem jubilej njenega 40. letnega vztrajnega dela, še mnogo zdravja in moči, da bi v miru in zadovoljstvu dočakala še mnogo let.

Dr. Lambert Ehrlich o svoji materi

V svojem delu »Katoliška Cerkev, kraljestvo božje na zemlji« je postavil Ehrlich lep spomenik svoji materi. Opisal jo je na str. 301 do 303 v odstavku, ki govori o tem, kako se kaže svetost Cerkve v naši dobi. Odstavek o krščanski ženi in materi nosi toliko individualnih potez, ki se nanašajo na vsakdanje življenje in — ki jih je človek vsaj deloma lahko opazoval na pokojnem Ehrlichu, da je pisec teh vrstic Ehrlicha vprašal, ali ni tu opisana njegova mati. Ehrlich je pritrdil. Za tiste, ki Ehrlichove knjige nimajo pri rokah, bomo tu ponatiskali nekaj stavkov, oz. odstavkov iz opisa, ki bi tudi v celoti zelo zanimal vse, ki so plemenitega pokojnika poznali. Marsikaj na pokojniku jim bo še bolj razumljivo, če bodo poznali ženo, ki ga je vodila telesno in ki je tudi duševno nanj silno vplivala.

Ehrlichova mati je bila doma v revni hiši, reklo se je pri Tkavcu. »Tam za vasio je tekla voda, ki je gnala mlin. Janez iz mlina je zasnuhil Tkavčevo in ustvarila sta si lastno ognjišče. Zafelo se je srečno, a trudapolno življenje. Janez je bil osoren, a silno trezen in skrben gospodar. O njegovi ženi so pa veljale besede svetega pisma: »Kdo najde močno ženo? Njena cena je visoka... svojo roko izteguje po težkih stvarih. Zares so težki stvari. Mimo

njunega doma, ki je bil tudi krčma, je valovilo v onih dneh burno življenje. »Furmani« so vozili dan za dnem s parizarij les in različno blago na jug in se ustavljali pred hišo. Bili so pa furmani mogočnejši in bahavi in se šopirili in repenčili po hiši. Vsem je bilo treba postreči. Blaga in čistiljiva žena je imela neko nevidno, tajinstveno moč, da so bili ljudje kot krotka jagnjeta pred njo. Njej so vse popolnoma zaupali in potožili svoje bolečine, ji dali v shrambo to in ono. Samo enkrat v življenju se ji je pripetilo, da se je je neki predrznež skušal samo v šali dotakniti; krepka klofuta, prva in zadnja v njenem življenju od njenih rok, ga je docela iztreznila...

Bog jo je oblagodil z otroki. Bilo jih je deset. Brez pravih šol, brez učenega vzgojnega pouka je mati vzgojila vse otroke zdrave in v strahu božjem, tako da nobenen ni zašel na slaba pota. Otroci so imeli te in one napake, v vasi so videli mnogo pijančevanja in slišali mnogo kletve, tem bolj, ker je bila gostilna v hiši. Toda mati je obvarovala vse otroke kot angel pred slabim.

Nikdar ni padla v tej družini psovka, nikdar se ni slišala kletve, nikdar niti najmanjša nespodobna beseda. Pri tej materi je bilo to nemogoče. Otroci so odhajali po svetu, se učili to in ono, a prihajali so neizrečeno radi domov in bili spet kakor otroci pri materi...

Pri hiši je bilo mnogo poslov. Ostajali so v tej hiši po dolga leta, iz treh far so matere rade dajale svoja dekleta v to hišo služiti...

Revežem, bolnikom in poitnikom je bila prava mati. V vasi je bila navada, da so vse reveže in berače, ki so iskali prenočišča, pošiljali k materi. Ona je imela za vsakega tople kotiček in kosček kruha. Mož je večkrat kaj pogodrnjal zaradi tega, toda obveljala je končno vendarle beseda »mater«...

Sv. Duh v izredni meri napolnjuje s svojimi darovi skromne, preproste ljudi. Tako je imela omenjena žena v posebni meri darove modrosti, moči, pobožnosti in strahu božjega. Ljubila je Boga tako preprosto in tako otroško, da je presojevala in precenjevala vse po tej ljubezni do Boga...

Bog ji je dal srečno starost. Videla je okrog sebe svoje odrasle otroke; vsak ji je kaj prinesel, ko jo je obiskal... Bog ji je dal tudi presrečno smrt. Več let se je pripravljala nanjo. Umrla je sede na stolu, okrog nje otroci, pred njo je klečal sin-duhovnik, ki jo je blagoslavljal še v zadnjem trenutku.

To je slovenska mati, takih je na stotine po hribih in dolinah domovine. Mogoče je, da smo postali bolj napredni, bolj učeni, bolj izobraženi, kot je bila naša mati. Toda vsi brez izjeme bomo soglašali v tem: naj ostanejo naše matere, kot so bile doslej; priznajmo, da svojih mater nismo vredni.

S to materjo je praznoval Ehrlich veselo svidenje na binkoštni torek. Čeprav meni, da je ni bil vreden, bomo vendar rekli, da jabolko ni padlo daleč od jablana.

L. D.

Žalne slovesnosti za pokojni žrtvi

Dijaška mladina je pospremila dr. Ehrlicha in V. Rojca zadnjič v stolnico

V soboto ob devetih dopoldne je slovenska akademika in dijaška mladina pospremila svojega velikega prijatelja in dobrotnika dr. Ehrlicha in tovariša V. Rojca iz Akademike doma v stolnico. Ze zgodaj pred deveto se je začela zbirati mladina pred Akademskim domom, medtem ko so mnogi, ki so si kakor koli utrgali čas, pohiteli na Miklošičevo cesto in Marijin trg, da počastijo veliko žrtev obeh rajnih. Malo pred deveto je prišel prošt in generalni vikar g. Ignacij Nadrah v spremstvu duhovščine in krenil v žalno dvorano. Tu je opravil med molitvami blagoslovitveni obred, nakar so zaprli kreti. Akademiki so dvignili obe žrtvi in na ramah poneli na Miklošičevo cesto.

Medtem je že ženska dijaška mladina krenila po Miklošičevi cesti za križem, ki so ga nesli na čelu spreveda. Priključili so se ji srednješolci. Za bogoslovci, ki so glasno molili in prepevali in za duhovščino so nesli akademiki velik rdeč križ, ovit s trnjevo krono. Akademiki so nesli obe kreti, ki sta imeli kot edini okras trnjeve vence, vstric drugo poleg druge. Zalni spreved je zaključila velika množica akademikov in moških, kmalu za kredo pa sta korakala univerzitetni profesor, prelat dr. Lukman in univ. prof., prelat dr. Grivec. Povsod po cestah, kjer je šel spreved, je množica stala v gostem špalirju in spostljivo pozdravljala žrtvi. Med zvonjenjem zvonov, petjem in pobožno molitvijo so prenesli obe kreti v stolnico. Cerkev se je medtem že napolnila z najodličnejšimi predstavniki našega kulturnega in gospodarskega življenja. Navzoči so bili med številnimi drugimi odličniki ljubljanski župan dr. Adlešič, rektor univerze dr. Kos, dekan teološke fakultete dr. Odar in številni univerzitetni profesorji.

Takoj nato so se začeli žalni obredi, ki jih je opravil generalni vikar, prošt g. Nadrah. Najprej je bil oficij za mrtve, nato pa je generalni vikar Nadrah daroval slovesno mašo zadušnico, prav tako so bile istočasno maše po vseh drugih oltarjih v stolnici. Po maši zadušnici so odpeli Libera, nakar je množica pospremila oba pokojnika pred stolnico do avtofurgona, ki je odpeljal na Zale, odkoder bo v nedeljo ob štirih popoldne pogreb.

Zverinski umor zavednega slovenskega fanta je nov dokaz o pravem namenu lažne osvobodilne fronte. Delavska katoliška akcija je dobila s tem svojega prvega mučenika. Izguba vneta in sposobnega člana je katoliško akcijo gotovo prizadela; toda zmeraj večje je upanje, da bodo te nedolžne mučeniške žrtve odprle zaslepljenim ljudem oči in da se bodo izpolnile besede: »Da bi slepi izprevideli in da bi gluhi slišali.«

Prvi mučenik delavske Katoliške akcije naj pri Bogu izprosi, da bo naša delavska mladina hodila po poti resnice in se ne bo dala preslepiti od lažnih voditeljev. Ostala pa naj bo za smrt spet resen opomin, kam vodi početje komunistov, ki so napovedali boj poštenosti in verskemu prepričanju Slovencev.

Zverinski umor zavednega slovenskega fanta je nov dokaz o pravem namenu lažne osvobodilne fronte. Delavska katoliška akcija je dobila s tem svojega prvega mučenika. Izguba vneta in sposobnega člana je katoliško akcijo gotovo prizadela; toda zmeraj večje je upanje, da bodo te nedolžne mučeniške žrtve odprle zaslepljenim ljudem oči in da se bodo izpolnile besede: »Da bi slepi izprevideli in da bi gluhi slišali.«

Prvi mučenik delavske Katoliške akcije naj pri Bogu izprosi, da bo naša delavska mladina hodila po poti resnice in se ne bo dala preslepiti od lažnih voditeljev. Ostala pa naj bo za smrt spet resen opomin, kam vodi početje komunistov, ki so napovedali boj poštenosti in verskemu prepričanju Slovencev.

Izšla je 17. knjiga „Slovenčeve knjižnice“

„V zelenem polju roža“

ki jo dobite po vseh knjigarnah in trafikah.

Lani umrli pisatelj Matija Malešič popisuje tragedijo našega kmečkega dekleta, ki se zanaša na fanta-dijaka, ki ga je v tujini virlo življenje vse drugam — v svojo in tujo nesrečo. — Povest diha naše domače okolje in smo prepričani, da smo z njo ustregli našim naročnikom in kupovalcem.

Z branjem knjig „Slovenčeve knjižnice“ se boste najlepše razvedrili, obenem pa podprli številne tiskarske delavce in njihove družine. Knjiga stane le 5 Lir.

Za drugi letnik pripravila „Slovenčeva knjižnica“ 36 izbranih knjig, med njimi lepo število originalnih sp. sov.

glav, kostanjevih las in modrih oči. Po poizvedovanjih je bilo ugotovljeno, da se je pojavil nekje v okolici Vrhnike. Naproša se vsakdo, ki bi kaj vedel o njem, da sporoči na uredništvo „Slovenca“.

Ljubljana

Zdravstvena kolona na Rakovniku

Visoki Komisarjat obvešča prebivalstvo, da bo splošna zdravstvena avtokolona vršila brezplačno zdravniško službo v zavodu Rakovnik dne 1., 2., 3., 5., 6., 8., 9. in 10. junija; v zavodu Lichtenburg v dnevih 11., 12., 13., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 22., 23., 24., 25., 26., 27. in 30. junija.

Kakor je znano, ima zdravstvena avtokolona zobozdravniški, očesni, rentgenski, interni oddelek, oddelek za otroške bolezni ter oddelek za bolezni v ušesu, nosu in grlu.

Zdravljenja potrebni se lahko prijavijo na omejenih mestih ob določenih dneh od 8 do 12 in od 15.30 do 17.30 v svrhu brezplačnega zdravljenja ter eventuelne operacije.

1. junjska pobožnost v cerkvi Srca Jezusovega v Ljubljani. V misijski cerkvi na Taboru v Ljubljani, ki je posvečena Srcu Jezusovemu, se bo meseca junija slovesno vršila pobožnost k presv. Srcu Jezusovemu. Vsak dan bo zjutraj ob pol 7. sv. maša z blagoslovom. V dnevih od 1. do 4. junija bo pripravljena pobožnost za prvi petek. Po prvem petku bo devetdnevna za praznik Srca Jezusovega. Ob prazniku samem bo slovesna tridnevna. Od 1. junija naprej do praznika Srca Jezusovega bo vsak večer ob pol 8. pridiga in litanije z blagoslovom. Častilci božjega Srca prihajajte zadovolj! Pridite k Srcu Jezusovemu in mu izročite svoje družinske in osebne zadeve. Priročnost za sv. spoved bo vsak dan od pol 6 zjutraj naprej in popoldne od 4 do 8.

1. junjska pobožnost (vrtince) v čast Srcu Jezusovemu se bo obhajala v cerkvi sv. Jožefa ves ta mesec po načinu šmarice. — Zjutraj bo vsak dan ob 6 sv. maša pred izpostavljenim Najsvetjšim s petjem, blagoslovom in sv. obhajilom pred in po maši. — Večerna pobožnost pa bo vsak dan ob pol 8 s kratkim govorom, litanijami z blagoslovom in s petjem v čast Srcu Jezusovemu. Predmet letošnjih govorov bo razlaga obljub, ki jih je dalo presveto Srce sv. Marijeti Alakok. — Vabimo vse prijatelje božjega Srca k obilni udeležbi. Kdor se udeleži vsaj 10 govorov, bo lahko prejel zadnjo nedeljo v mesecu večkratni popolni odpustek.

1. Maša zadušnica za Iva Peršuha bo v sredo 3. junija ob 7 pri sv. Jožefu.

1. Sv. maša zadušnica za blagopokojno gospo Apolonijo Karlinovo bo v torek, 2. junija ob 8 zjutraj v Križankah.

1. Namesto venca na grob prof. dr. Ehrlicha sta darovala Vincencijevi konferenci za akademike in uredništvo g. dr. M. Natlačen 500 lir in g. dr. Megler 500 lir. Bog plačaj!

1. Za dijake srednjih in strokovnih šol prično novi strojeplisni tečaj dne 3. junija. Učnina nizka. Tečaj so eno-, dvo- ali trimesečni. Prospekte daje: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15.

1. Umetnostna razstava Franceta Goršeta in Miheta Maleša bo odprta jutri, v nedeljo 31. maja. Razstava bo v Jakopičevem paviljonu in bo trajala od 31. maja do 21. junija. Na vsakih 50 vstopnic je izžrebana umetnina, ki je na ogled v razstavnih prostorih. Zrebanje bo po končani razstavi in bodo izžrebane številke objavljene v dnevnem časopisu. — Vabimo k obilni udeležbi!

1. Razstava Omersa-Putrih v Galeriji Obersnel je podaljšana za en teden. Opozorjamo občinstvo na to uspešno razstavo dveh mladih umetnikov ter priporočamo obisk.

1. Stolna kongregacija za gospe vabi svoje članice, da se polnoštevilno udeležijo skupne sv. maše, ki bo danes, 31. t. m. ob 7 v stolnici. Zbirališče v družbeni kapeli ob tri četrt na 7. — Odbor.

1. Nova lekarna mr. pharm. Deu Dia, Gospodarska cesta 4, v prostorih bivše lekarnice Kural, je redno odprta.

1. Kongregacija gospodičin in kongregacija učiteljic pri sv. Jožefu imata svoj redni sestanek v ponedeljek 1. januarja ob pol 7 zvečer.

1. Poklicni šoferji, organizirani v Skupini šoferjev pri Pokrajinski delavski zvezi so uvedli akcijo za ureditev svojih službenih odnošajev. Za popoln uspeh te akcije pa je nujno potrebno, da so organizirani prav vsi poklicni šoferji. Ze vpisani naj čimprej dvignejo svoje legitimacije, ki jih dobe med uradnimi urami vsak dan pri Oddelku industrijskih delojemalcev PDZ, Miklošičeva c. 22, I. nadstropje, soba št. 5. Zastopnik Skupine šoferjev pa uraduje vsak torek in petek od 10 do 12 istotam.

1. Semiš čevlje vseh barv zopet obnovi s specialnim prahom (puder), ki je spet na zalogo — prodajalna »Triumf«, Miklošičeva 12.

1. Opozorilo! Nose France, krojaštvo, Ljubljana, Smarčinska 9, se preseli dne 1. junija v Prešernovo ulico 54.

1. Franz v. Suppe: »Boccaccio«. Opereta v treh dejanjih. Peli bodo: Boccaccia Mlejnikova, Lotheringnija Anžlovar, Lambertuccia Zupan, Scalzo M. Sincin, Leonetta B. Sincin, Fiametto Barbičeva, Beatrice Poljanarjeva, Personelle Poličeva, Izabella Španova, Pietra Drenovec, kolporterja Dolničar, majordoma M. Gregorin, Filipe Koširjeva. Dirigent in zborovodja R. Simoniti, režiser C. Debevec.

1. V Ljubljani umrli ob 22. do 28. maja 1942: Thuma Irma roj. Čop, 23 let, žena trg. sotrudnika, Verovškova 15; Lenardič Uršula roj. Bevčič, 82 let, vdova trgovca, Vidovdanska 9; Medvešek Josip, 54 let, delavec-voznik, Vidovdanska 9; Kikel Roza, 82 let, šivilja, Japljeva 2; Dovč Ignacij, 42 let, posestnik, Stožice pri Ljubljani; Pavšič Helena roj. Lovišček, 60 let, vdova podčastnika, Vidovdanska 9; Kranjc Mira roj. Kralj, 38 let, žena bivšega izselj. komisarja, Celovška 56; Gaetano Gaeta, 84 let, zasebnica,

Zopet umor poštenega slovenskega fanta

V sredo okrog polnoči so oboroženi komunisti nasilno odpeljali iz Male vasi pri Ježici vneta člana del. Katoliške akcije Ivana Povšeta in njegovo mater. Vest o ugrabitvi se je hitro raznesla tudi v Ljubljani.

Komunisti so obe žrtvi odpeljali do Save. Tu so s kamenjem pobili mater in jo nato vrgli v reko, odkoder pa se je rešila. Sina Ivana pa so na zverinski način ubili in ga nato ravno tako vrgli v Savo, kjer so ga v četrtek našli.

Pokojni Ivan je bil sin revne delavske družine. Oče je vrtnar, sin pa je bil zaposlen kot fotografski pomočnik. Vso dobo učenja in tudi po- zneje je trpel veliko pomanjkanje. Kakor je bil reven v gmoletnem oziru, tako je bil bogat po duhu. Odlikovala ga je stroga poštenost, načelna do-

slednost in velika vztrajnost. Svojim tovarišem je bil vedno dober prijatelj in vodnik. Ves svoj prosti čas je posvetil delovanju pri delavski Katoliški akciji. Zaradi svojega odločnega nastopa in organizacijske sposobnosti je bil pri vseh spoštovan in upoštevan. Kot trden član delavske Katoliške akcije je kljuboval komunističnemu terorju. Ostal je pošten Slovenec in katoličan, čeprav ga je to stalo življenje. Padel je kot izkaz žrtve za idejo.

Zverinski umor zavednega slovenskega fanta je nov dokaz o pravem namenu lažne osvobodilne fronte. Delavska katoliška akcija je dobila s tem svojega prvega mučenika. Izguba vneta in sposobnega člana je katoliško akcijo gotovo prizadela; toda zmeraj večje je upanje, da bodo te nedolžne mučeniške žrtve odprle zaslepljenim ljudem oči in da se bodo izpolnile besede: »Da bi slepi izprevideli in da bi gluhi slišali.«

Prvi mučenik delavske Katoliške akcije naj pri Bogu izprosi, da bo naša delavska mladina hodila po poti resnice in se ne bo dala preslepiti od lažnih voditeljev. Ostala pa naj bo za smrt spet resen opomin, kam vodi početje komunistov, ki so napovedali boj poštenosti in verskemu prepričanju Slovencev.

Droblne novice

Koledar

Nedelja, 31. maja: Sv. Trojica; Srednica milosti; Angela Meriči, devica in ustanoviteljica reda; Kancij, mučenec.

Ponedeljek, 1. junija: Fortunat, spoznavalec; Pamfil, mučenec; Feliks, spoznavalec; Juvencij, mučenec; Ishirijon, mučenec.

Torek, 2. junija: Marcellin, mučenec; Erazem, škof in mučenec; Evgen I., papež; Blandina, mučenica; Matur, mučenec.

Novi grobovi

† V Borovnici je umrl gospod Franc Svigelj. Pogreb bo v ponedeljek, 1. junija, ob 10 dopoldne na domače pokopališče. Naj mu sveti večna luč! Zaljubljen naš iskreno sožale!

† V Framu pri Mariboru je umrl 24. apr. Janez Petek, odetni bivši župan; značajni skrbni katoliški delavec — zares zlata duša. Zapušča ženo in sina Jurista Ivana in Franca, ki je kaplan v Pregradi. Naj v miru Počival

Rakovnik

Svetišče na Rakovniku obhaja danes slovesnost Marije Pomočnice kristjanov. Naj bo ta dan nepretrgano romanje Marijinih častilcev in nepretrgan klic k Pomočnici kristjanov. Čim več vas bo klicalo in prosilo, tem več boste dosegli. Prihajajte torej in prosite!

— Učite se strojeplis! Novi eno-, dvo- in trimesečni tečaj se prično 3. junija. Pouk po desetprtnem sistemu. Največja moderna strojeplisnica. Učnina nizka. Informacije in prospekte daje: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15.

— Se vedno leto majniško vreme. Kdor le malo brska po vremenskih zapisih za dobo zadnjih 40 let, mora pač omeniti, da je bil letošnji majnik v pogledu toplote, vročine in sončnosti eden najlepših med vsemi v tem razdobju. Letošnji majnik je zaznamoval le 9 pravih deževnih dni z minimalno množino dežja, kajti bilo je namerjeno le 62,7 mm dežja. Primerno tako malo dežja je imel majnik l. 1929 po hudi, takrat katastrofalni zimi. Tisti majnik je zaznamoval 14 deževnih dni z dežjem v množini 80,8 mm. Splošno pa je bil druga leta maj zelo deževen in je navadno zaznamoval 20 do 25 in še več deževnih dni. Navadno je bil prvi maj izredno lep in sončen, nato pa so se kar vrstili deževni dnevi s

Japljeva 2. — V ljubljanski bolnišnici umrli: Erker Ferdinand, 34 let, dinar, Gorenje 27, Stara Cerkev pri Kočevju; Polik Avgust, 66 let, delavec, Cesta dveh cesarjev 267; Gale Marija, 45 let, dinarica, Krakovska 7; Lohkar Ivan, del. Trh. prem. družbe v Kočevju; dr. Mente Maks, 67 let, profesor v p. Verovškova 23; Ivanič Marijeta roj. Ježek, 64 let, preužitkarica, Seneberje, občina Polje.

Naznanila

GLEDALIŠČE. Drama: Nedelja, 31. maja ob 14: »Konto X«. Izen. Zložene cene od 12 lir navzdol. Ob 17.30: »Sola za žene«. Izen. Zložene cene od 12 lir navzdol. — Ponedeljek, 1. junija: Zaprti.

Opereta: Nedelja, 31. maja ob 15: »Boccaccio«. Opereta. Izen. Cene od 20 lir navzdol. — Ponedeljek, 1. junija: Zaprti.

RADIO. Nedelja, 31. maja: 8.00 Napoved časa. Poročila v slovenščini. — 8.15 Poročila v italijanski. — 8.30 Orgelski koncert iz bazilike Carmine Maggiore v Neaplu. — 11.00 Prenos pete maše iz bazilike sv. Pavla v Rimu. — 12.00 Razlaga evangelija v italijanski (O. Zappaterre). — 12.15 Razlaga evangelija v slovenščini (O. Sekovanič). — 12.35 Koncert klasičnega tria. — 13.00 Napoved časa. Poročila v slovenščini. — 13.15 Poročila v slovenščini. — 13.20 Orkester pesmi, vodi dirigent Angelini. — 14.00 Poročila v italijanski. — 14.15 Koncert Radijskega orkestra in komornega zbora, vodi dirigent D. M. Siljanec. Slovenska glasba. — 14.45 Poročila v slovenščini. — 17.15 Inž. Oblak Ivan: Dobro seno podlaga uspešne živinoreje, predavanje v slovenščini. — 17.35 Duet harmonik Malžal. — 19.30 Poročila v časa. Poročila v italijanski. — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. — 20.40 Operna glasba, orkester vodi dirigent Alfredo Simonetti, sodeluje sopranistka Lukrecija Manzana. — 21.30 Koncert sopranistke Drage Sok in tenorista Antona Sladoljeva (pri klavirju M. Lipovšek). — 22.05 Koncert operne glasbe, vodi dirigent Gallino. — 22.45 Poročila v italijanski. — 23.15 Slovenska glasba. V odmoru (8.00) napoved časa. — 8.15 Poročila v italijanski. — 12.15 Koncert vaške muzike. — 12.40 Pesmi in napet. — 13.00 Napoved časa. Poročila v italijanski. — 13.15 Poročila v slovenščini. — 13.20 Iz znanih filmov, orkester vodi dirigent Barizza. — 14.00 Poročila v italijanski. — 14.15 Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Siljanec. — 14.45 Poročila v slovenščini. — 17.15 Koncert violinista Alberta Dermalja in pianista Marijana Lipovška. — 19.30 Poročila v slovenščini. — 19.45 Lahka glasba. — 20.00 Napoved časa. Poročila v italijanski. — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. — 20.30 Vojaske pesmi. — 20.45 Klasični orkester, vodi dirigent Manno. — 21.35 Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Siljanec, sodeluje sopranistka Ksenija Vidali in basist Friderik Lupša. — 22.00 Operna glasba. — 22.15 Koncert pianistke Marije Collina. — 22.45 Poročila v italijanski.

SLUŽBA TRAFIK V NEDELJO. V nedeljo bodo odprte naslednje trafike, ki pa smejo prodajati le časopise: Od 7 do 20: Erjavce, Celovška 34, Unk. Vodnikova 81, Leskovšek, Tyrševa, kiosk nasproti Gosp. zveze, Šmon, Zelena jama, kiosk, pri Kol. tov., Mekinda, Društvena 27, Preša, Poljanski nasip, kiosk (Ljudska tiskarna), Gratzler, Smarčinska 15, Kolar, Tabor, kiosk, Valenta, Kolodvorska 41, Hafner, Marijin trg, kiosk, Novak, Miklošičeva 20, Klavžnik, Tyrševa 9, Lesjak, Bleiweisova 4, Košir, Gregorčičeva 12, Sattler, Gallusova nabr., kiosk pri št. Jak. m., Radešič, Jeranova 1, Dolene, Cesta na Rožnik, kiosk. — Od 7 do 13: Brie, Medvedova ul., kiosk, kol. Košnik, Cernetova 17, Francoč, Tyrševa 53, Levstek, Pokopalska, kiosk pri progi, Blas, Doberdobska 3, Ravnikar, Poljanska 31, Resnik, Zaloška, stara mitnica, Mikar, Resljeva, kiosk, križ Sv. Petra c., Ačelin, Franciskanška 6, Jerman, Bleiweisova c., kiosk, križ Celovške, Kosak, Aleksandrova 1, Vajdnal, Židovska 1, Soukal, Pred škofijo 12, Hiti, Sv. Florijana 12, Kranje, Opekarska, kiosk pri Ljubljani, Novak, Tržaška 45, Škerl, Cesta na Brdo, kiosk pri progi.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarnice: v nedeljo: mr. Sušnik, Marijin trg 5, mr. Kural, Gospodarska 10 in mr. Bohinec, Cesta 29, okt. 31. — V ponedeljek: mr. Leustek, Resljeva c. 1, mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič, Tržaška c. 48.

Iz Hovega mesta

60 letni jubilej vzornega profesorja, Danes, v nedeljo, obhaja profesor tukajšnje realne gimnazije g. Peter Prosen svoj 60 letni življenjski jubilej. 31. maja 1882 je v Strahinju pri Naklem na Gorenjskem zagledal luč sveta. Gimnazijske študije je dovršil v Kranju, odkoder je odšel na dunajsko univerzo, kjer se je posvetil študiju klasičnih jezikov iz slovenščine. Profesorska služba ga je v Novo mesto prvič pripeljala 1. decembra 1908. V teku let je bil nekajkrat za krajšo dobo premeščen v Ljubljano in Kranj, večino svojih službenih let pa je preživel v Novem mestu, kjer je zaslovel kot vzoren srednješolski učitelj, ki se je ves z vso dušo posvetil šolskemu delu, ki ga je izvrševal z vestnostjo, ki ni mogla ostati neopazena in je zato tudi bil za svoje delo dvakrat odlikovan. V proslavo njegove 60 letnice se je večeraj dopoldne vršila na tukajšnjem gimnazijskem zavodu prisrčna slovesnost, pri kateri so jubilaru v počastitev njegovega jubileja izročili posrečeno delo nastavnika za risanje na tukajšnji gimnaziji, akad. slikarja Rajka Šubica, ki predstavlja učinkovito kompozicijo karikaturnih vseh članov novomeškega profsorskega zbora. S tem darom so jubilaru presenetili njegovi stanovski tovariši. Dijaki, ki jih je učil latinščine, pa so svojemu profesorju prav tako pripravili presenečenje, vredno učenčev latinške šole. Zapeli so mu namreč 22. Horacovo odo iz njegove I. knjige od, ki jo je menda pred kakimi 150 leti uglasbil nemški zdravnik in komponist Fremming in ki so jo v naših krajih menda prvič in zadnjič zapeli kostanjevski klertiki svojemu učitelju patru Stanislavu Škrabcu. Danes se bodo člani profsorskega zbora zbrali pri »Krištof« k prijateljskemu sestanku, na katerem bodo jubilaru še enkrat izrekli čestitke in mu želeli, da bi zdrav in veseli še marsikatero leto preživel med njimi.

Iz Hrvatske

Vrnitev hrvatskega gospodarskega ministra iz inozemstva v Zagreb. Hrvatski gospodarski minister dr. Toth se je mudil dalje časa v Bukarešti, kjer je imel s člani romunske vlade in ostalimi romunskimi gospodarskimi krogi več važnih posvetov, ki se nanašajo na izmenjavo raznega gospodarskega blaga med obema državama. Po uspešno končanih pogajanjih se je dr. Toth te dni vrnil zopet v Zagreb.

Zboljanje zdravstvene službe na Hrvaškem. Hrvatski minister za narodno zdravstvo, dr. Perić, je te dni odpotoval v Nemčijo, kjer si bo na licu mesta ogledal poslovanje in delovanje posameznih nemških zdravstvenih ustanov. Po vrnitvi v Zagreb bo minister dr. Perić pričel zboljčevati hrvatsko zdravstveno službo po nemškem in italijanskem vzoru.

Razstava »Nemška plastika sedanosti«, ki jo je meseca aprila odprl v Zagrebu hrvatski maršal Kvaternik, je doživela velik uspeh ter jo je do sedaj obiskalo 250.000 ljudi.

Ta nesrečni preprih!

Preprih je nevaren, toda ne vedno, kokor večina misli.

Naj pridemo v kavarno, pisarno ali domov, povsod nas straši ta nesrečni preprih. Ne boje se ga samo starejši moški ali ženske, marveč tudi mlajši. Celo mnogi otroci so navajeni, da bežijo pred preprihom. Marsikdo bi dejal, da je preprih naše hišno strašilo. — Povsod ga poznaajo, povsod se pritožujejo čezenj. Če pa pogledamo v medicinsko slovstvo, bomo gotovo presenečeni, saj je preprih kot vzrok bolezni posvečeno presneto malo prostora. Največ obravnava medicina nevarne in neoprijetne učinke, ki nastanejo kot posledica prekomernega ohlajenja človeškega telesa. O preprihu kot takem pa ne zglubljamo mnogo besedi. Ljudstvo samo pa prav dobro razlikuje med vetrom in preprihom.

Preprih označujemo gibanje zraka v zaprtih prostorih. Navadno ga označujemo tako, da pravimo: »Tu pa vleče«. Medtem, ko se vetra na prostem ne bojimo, se bojimo prepriha. In imamo prav. Če veter zadene vse človeško telo, če ga torej prepriha, se hladi ves človeški organizem enakomerno. Pri preprihu v sobi pa je le v določeni smeri zračni tok, ki teče navadno od okna proti vratom ali obratno. V takem primeru hladi gibajoči se zrak le nekatere dele telesa, medtem ko drugi niso prizadeti. Stara izkušnja pa ve povedati, da je prav to škodljivo.

Sloviti würtzburški klinik Leube pripoveduje v knjigi, ki spada med najbolj upoštevane vredne zdravstvene spise, doživljal na lastni koži. Peljal se je v odprtem vozu, v obraz pa mu je brila ledena burja. Čez glavo in čez obraz si je potegnil kapuco in gledal le skozi majhno špranjo nad enim očesom. Skozi to špranjo mu je pihala burja na del čela in na oko. Mraz sam mu je vzbujal zaradi nastalega prepriha nad očesom neprijeten občutek, čeprav vse skupaj ni bilo nič posebnega. Kasneje pa je že po končani vožnji nastopila huda bolečina. Za spomin na to vožnjo je dobil obolenje živca dotičnega dela obraza, kar je trajalo nekaj tednov. Vsak laik bi smatral to bolezen kot nujno posledico prepriha. Za zdravniško vedo to ni nujno, saj nastanki bolezni niso tako enostavni kot navadno mislimo.

Človek je bitje tople krvi, ki pod najrazličnejšimi toplotnimi okoliščinami obdrži nespremenjeno telesno toploto. Da je to človeškemu telesu mogoče, ima razne naprave — regulatorje — ki avtomatično začnejo delovati, kadar se toplotne razmere okrog telesa premene. Tako se v mrzlem zraku krvne žile skrčijo in s tem zmanjšajo množino krvi, ki doteka pod površino kože. Istočasno popolnoma preneha izločanje znoja, ki služi le oddajanju odvišne telesne toplote. Važno je, da vemo, kdaj nastopijo regulatorji v telesu. Po dosedanjih preiskavah je ugotovljeno, da sprožijo ti regulatorji protiukrepe največkrat le tedaj, če dražljaj mraza zadene celo človeško telo ali pa vsaj velik del. Utrujenost proti mrazu ni torej nič drugega, kakor brezhibno delovanje teh regulatorjev. Naprave za regulacijo toplote človeškega telesa pa se ne sprožijo, če je mrzlotni dražljaj nezadosten — premajhen. Primer za to je: mrzel zračni tok prihaja od okna le na desno ramo ali od vrat samo na meča. Telo na to delno ohlajevanje ne bo odgovorilo s protiukrepi. Zaradi tega se bodo ramena od-

nosno meča preveč ohladila. Zato se lahko zgodi tudi najbolj utrjenemu športniku, ki brez škode smuča v najhujšem mrazu, da bo presneto neprijetno občutil preprih v toplo zakurjeni planinski koči in tudi morda zbolel na revmatizmu mišic tistega dela telesa, ki se je zaradi prepriha v topli sobi preveč ohladil.

Utrjevanje človeškega telesa je torej učinkovito varstvo proti vremenskim nevarnostim, ki jih človek doživi na prostem. Pri za preprih občutljivemu človeku pa lahko odpove. Kako bi mogli vedno preprečiti neprijetne posledice prepriha, za sedaj še ni znano. V tolažbo vsem, ki se ga boje, pa lahko povemo, da res za preprih občutljivih ljudi ni tako veliko, kakor mislimo. Marsikdo misli, da je občutljiv za preprih, pa se moti, ker zamenjava bolezensko

vzroke. Prav gotovo ne smemo tudi prezreti domišljije. Marsikdo si le domišlja, da mu preprih škoduje, še večkrat pa, da je na preprihu, čeprav temu ni tako. Otroci se ne morejo bati prepriha, ker gotovo še niso imeli žalostnihkušenj z njim, četudi so morda zanj v resnici občutljivi, kar je seveda le redkokdaj res. Če se boje prepriha, posnemajo le svoje mamice, ki so vedno v skrbah za svojega mlajščenka.

Nevaren je samo preprih, pri katerem so zelo znatne toplotne razlike, ki omogočajo, da se človek v zaprtim prostoru sicer poti, na določen del telesa pa pihla mrzli zrak. To nastane le pri križnem odprtih oknih ali vratih isto velja za slabo zapirajoča okna in vrata. Tak preprih je takoj spočetka vsakdo lahko občutil, če le ne spi, in se mu že zaradi neprijetnega občutka gotovo izogne. Vse druge pritožbe čez preprih pa so nastale večinoma iz čisto drugih vzrokov in prizadeti so postali občutljivi za preprih, toda ne zaradi prepriha. Dr. D-š.

Peka kruha v zgodovini

Če se ozremo še tako daleč nazaj v zgodovinske čase, pa le ne najdemo nobenega na tako nizki stopinji stoječega ljudstva, ki bi ne uporabljal ognja za pripravljanje svojih živil. To se pa spet lahko zgodi brez vode ali z vodo. Torej na suh ali moker način in tako pride človek mesojedec do kuhanja mesa ali pečenke, človek ki se preživlja z zrnjem, pa z istimi sredstvi do kaše ali kruha.

Da pa dobimo kruh v našem smislu, pa ni dovolj, da bi testo kar tako izpostavili vročini, kakaj potem bi dobili le trdo, krhko snov brez posebnega, dobrega okusa. Vendar v davnih časih brez dvoma ni mogel biti kruh dosti drugačen in še dandanašnji si pomagajo ljudje, živeči v posebnih razmerah, s takimi pomanjkljivimi proizvodi, o čemer priča neprekvašeni kruh Indov in afriških karavan.

Da postane kruh okusna, tečna in lahko prebavljena hrana, mora testo pred peko ehati, pri čemer nastajajoča ogljikova kislina napihne testo in ga napravi luknjčavega in za peko bolj pripravnega. To je bilo znano že ljudem v starem veku, in če vidimo, da so najstarejše peči za peko, ki so jih našli v egiptovskih in drugih izkopaninah, prav takšne, kot jih imajo še zdaj po naših vaseh, tedaj smemo pač sklepati, da je bil tudi kruh v starem veku podoben našemu današnjemu kruhu. Seveda so v davnih časih uporabljali samo pšenico in ječmen in še niso poznali našega tečnega rženega kruha. Vendarle so uživali tudi takrat črni kruh, kolikorkrat so uporabljali prekašeno testo, kakaj rjavkasta

barva je posledica takega ravnanja, pa ne posebnost rži. Tudi iz pšenične moke lahko napravijo črn kruh.

Že v starem veku niso pekli kruha samo za utešenje lakote, ampak so pekli tudi boljše pecivo. V dobi blagostanja v davnem Rimu so prodajali peki tudi razne kolače, pastete in drugo pecivo. V srednjem veku so bili baje Nemci najboljše peki sveta, ki so imeli tudi v Rimu, Benetkah in drugih mestih svoje pekarnice.

Peka kruha se začne s tem, da se moka polije s kropom. Množina vode se predvsem ravna po kakovosti moka. Čim boljša je moka, tem več vode prenese, tudi do tri četrtine svoje teže; slaba le polovico. Takoj v začetku postavimo določeno količino kvasa in soli in pustimo to na toplem prostoru 4—6 ur stati. Zaradi sprememb, ko se škrob spreminja v sladkor, postaja testo zmeraj bolj tekoče, začne se kipeenje in nastajajoča ogljikova kislina ga napihuje. Toda pri tem se pojavi tudi octova kislina in vse testo je zares spreminjeno v »kisló testo«. Za peko je še neprimerno, zato je treba zamestiti še več moka. Večidel vzamemo dvakrat toliko kot za začetek s kvasom. Gnetenje tega testa, to je tisto tako znano utrudljivo pekovoško delo, ki se dandanes opravlja večidel s strojem, se zgodi enkrat ali pa v več delih z dodajanjem se potrebne vode. Enakomerna porazdelitev in zmes dodatkov sta na vsak način pogoj in cilj gnetenja. Če bi vse dodatke hoteli naenkrat dati skupaj, bi kruh nepravilno shajal in bi ne bil okusen. Če pa

B e g

(Pričujoča črtica je izšla kot odlomek iz knjige Francoza P. Mousseta »Ko je čas delal za nas« in opisuje beg iz Dunquerqua l. 1940. Knjiga je bila kot najboljša francoska vojna knjiga l. 1942. odlikovana z Renaudotovo nagrado.)

Vseko uro se je kaka ladja, ki je čakala na obzorju, odločila z morja in spolzela proti obali. Med množico ljudi, ki jih je bilo treba prepeljati, in pa med pripomočki, ki so bili za to na razpolago, se je izkazalo veliko nasprotje. Kakor žlička za izpraznjenje banje.

»Šest sto mož!« ali »Dvanaest sto mož!« je vzklikal čolnar. Glava kolone v vrstah po osem zgnetenih skupaj se je pomaknila naprej. Podčastniki so glasno preštevali tiste, ki so bili na vrsti, in so odpirali tiste, ki so tiščali naprej. Tisti, ki so pripravljali prostori prihodnjemu rušilcu ali vlačilcu, so morali biti pripravljeni, da so zamašili vrzel, ki so jo zapustili njih predhodniki, ko so stopali med granitnimi skladi ven na pomole, da bi prišli na pristajališče. Prihajanje do ladij se je vršilo tako, da je moštvo, ki se ni moglo zaradi pomanjkanja prostora priključiti koloni, ampak je moralo razkropljeno čakati na obali, planilo kvišku, zgrabilo svoje puške in se zagnalo ko v paniki naprej, da je prišlo do kolone.

Z naraščajočim večerom se je število čakajočih večalo od minute do minute. Venomer so vrele nove čete skupaj in prinašale nemir v množico. Vso noč je trajalo vkrcavanje. Za spanje ni bilo časa. Zjutraj je zabilala sapa in je odpiralava dimaste oblake od Dunquerqua proti Gravelnesu. Odtlej so se

pridružile granatam, ki so točno obstreljevale vso obalo, še bombe raznih letal. Sleheri čoln in vsaka ladja je bila na milost in nemilost izročena izstrelkom. Ena teh, zadeta baš v sredo, je brzela k bregu. Protiletalski top je bevska skupno z obrežnimi baterijami. Vojstvo v koloni se je vrglo na pešek, toda od strahu, da ne bi kdo izgubil svoj prostor, se ni noben vojak zganil z mesta.

Kanadčani so izvršili protinapad. Sovražni lovci jih niso pustili do sebe in so krili povratek bombnikov. Ko teh ni bilo več videti, so se točo krogel iz strojnici posuli obrežje in so izginili, kot so se bili pojavili. Ko je truš umolknil, so ostali le ranjenci in mrličji na tleh. Mrličje so kar na kratko odpravili. Za ranjence pa so z vzklikom: »Dajte jih dalje skozi kolono!« iskali zdravnikov, toda nikjer ni bilo nobenega.

Granate, ki jim je bilo dano, da so porušile strahotne obrežne vile v Malu, so nas primorale, da smo šli vzdolž obale. Tu ni bilo niti za kvadratni meter prostora, kjer bi ne ležal kakršni koli ostanek. Tu si videl avtomobile tablice, zemljevide, vojno opremo, torbice s samokresi in čutare. A videl si tudi razdrte kovčge častnikov, ki so iz njih širile uniforme, odeje in spalne vreče. Če je človek pregledal to zvrhanost samih stvari, ki se jih je bila armada iznebila, si je lahko mislil, da so se goli vkrcali. Ali se jih je bila polastila besnost uničevanja ali veselje za odmetavanje, da so morala to verjeti celo pisma, potni listi, fotografije žensk in otrok? Pa to ni bilo še nič v primeri z zalogami granat, ekora novimi topovi, ki so jih bili zavezniki pustili. Sredi teh ruševin pa je kar mrgolelo »razkropljenih« angleških vojakov, ki so begali semintja in iskali svojih tovarišev. V dalji je bil videti del francoskega bojišča...

Vseko uro je bilo zaradi odhoda kakega oddelka prostih nekaj metrov na obali. Če se koj nato ni spet nadaljevalo reševanje, so vojaki obstali v nekakšni kamnitni nepremičnosti, ki je bila manj izraz discipline kot želje, da ne bi na ničesar več mislili. Zaradi enakomernosti vedno istega prizora že vsi topi, ekora nismo več opazili prihoda majhnih skupin vojakov, ki so vlekli svoje noge dalje po pesku kakor utrjeni romarji skozi puščavo. Prav malo pozornosti je vzbudil poskus Francozov, ki so s tovrstnimi avtomobili skušali napraviti pomožen pomol po morju. Kar resnična je bila vest, ki se je naglo širila: da se morajo Angleži prvi vkrcati! Reševanje Francozov naj bi se začelo šele potem, ko ne bi noben Anglež več tlačil francoske zemlje.

Pomikali smo se naprej in nenadoma, ne da bi se tega prav zavedli, smo stali na čelu kolone. Moj tovariš je bil poln žalosti, ko je dejal:

»Rad bi, da bi pohiteli; meni ta reč ni nič všeč.«

Tudi jaz sem imel slutnjo, slutnjo strahotne neizgode, ki se je zdela tem bolj neizogibna, ker se je nam že obzorje povsem zažilo po črnem oblaku dima, ki nas je iznova zajel. Gorje pa ljudem, kakor je zapisano, ki nimajo znaka božjega na čelu. Angel je izpraznil peto čašo božje jeze in temine so zastrle zemljo.

Vsi preplašeni in v skrbeh, da se nevihta ne bi zila na nas, je napela naša čreda slepece posluh proti izidu letalske bitke, ki se je sprožila nad našimi glavami. Rezko živžiganje motorjev, drhteče naraščanje, piskanje izstrelkov nam je povedalo, da so to lovski letala, medtem ko nam je dvotaktno bobnenje govorilo o navzočnosti bombnikov. In mahoma smo bili s tako silo in takim bučanjem, da je sleheri mislil, da je on tisti, ki mu napad velja, po dveh viharjih sunkih dvignjeni kvišku, raztrgani vsakebi, vrženi v praznino in zalučani nekaj metrov dalje na pešek. Slisal sem in mislil, da sem tudi videl, kako je proga razstrelilne sile potekala vzporedno z mojim telesom. Tisti pa, ki jih bombe niso niti ubile niti ranile, ali ki niso bili po eksploziji ali udarcu na tla omamljeni, smo se znašli, ne da bi vedeli kako, po brezglavem begu, katerega se kasneje ni ekora njih več spominjal, kasneje na cementu pomolov.

vse pravilno storimo, se razmerje octove kisline spriču celote zmanjša in zavira in kruh obdrži le tisto stopnjo kisline, ki ga napravi tečnega in okusnega.

Ko je testo že dobro pregneteno, ga pokrijemo in pustimo na toplem še 1—2 uri stati in shajati. Čim se naglo izgubi jamica v testu, če pritisnemo s prstom nanje, je kruh zrel za v peč.

Ko je navadna peč s tem, da spravimo in pometemo iz nje kurivo, pripravljena za peko, je v njej 250—300 stopinj vročine. Ta vročina sili z vseh strani na testo, ne da bi se njegova gmeta bolj segrela kot do 100 stopinj, ker se pri tej točki voda spremeni v paro, in dokler utegne para prosto odhajati, se toplota ne zviša. Le zunanja plast testa je izpostavljena vročini in se njena zunanost spremeni, to je, da nastane skorja. Zaradi vročine so v testu uničene snovi kipenja in s tem tudi pokončane vse nadaljnje kemične spremembe.

Kruh je torej močnato testo, ki je zaradi nastalega alkohola, mlečne in octove kisline dobilo poseben okus, ki je zaradi ogljikove kisline razrahljano in je zaradi nagle vročine osvobojeno vode in alkohola, po drugi strani pa ima kruh zaradi zmesi lepiljivih snovi in škrobovega gumijsa, ko so se prve beljakovine nasto sediti in se je drugi spržil, svoj poseben in prijeten okus.

Peka kruha zahteva popolno in trajno pozornost, kakaj saj se lahko na vse strani pregrešimo s tem, da damo vanj kaj preveč ali premalo, tako glede na toplotno, na čas, na množino vode, na shajanje kvasa in še glede na marsikaj drugega. Kruh pa je hkrati naše najboljše in tako rekoč prisrčno živilo, ki je človeku brez njega ko ribi brez vode.

Mravlje — straže v gozdu

Rdeča gozdna mravlja, ki živi v velikih mravljiščih, je ena najbolj koristnih gozdnih živali. Povprečno veliko mravljišče skriva v svojih hodnikih in podzemskih votlinah do 75.000 mravlj. Mravlje iz tako velikega mravljišča preizkušajo in čistijo bližnjo in daljno okolico mravljišča v gozdu in obhodijo ter čistijo površino veliko približno en hektar. Po dosedanjih ugotovitvah spravijo eno samo mravljišče v enem letu do 100 tisoč najrazličnejših žuželk: gosenic in ličink. Prav posebno rade pa se lotijo mravlje največjih gozdnih škodljivcev in zajedalcev in so prav zato najbolj koristne gozdne živali. So prava straža za zdravje gozda.

KUHINJA

Omaka iz šalotk.

Nekaj bolj debelih šalotk olupim, jih prerežem na štiri dele, zalijem toliko, da jih voda pokriva, pridenem lavorov list in pustim vreti četrt ure. Posebej napravim prežganje iz masti ali surovega masla. V zarumenelo prežganje denem čebulo in kuham še četrt ure. Proti koncu kuhanja omake okisam z limonovim sokom ali s kisom. Omako dam na mizo s praženim krompirjem ali z zabeljenimi makaroni.

Zabeljeni makaroni.

Makarone poparim s kropom in potem dobro operem v mrzli vodi. Perem makarone toliko časa, da je voda, v kateri jih perem, čista. Oprane makarone prijetavam v slan krop in skuham do mehkega. Kuhane oseežim še z mrzlo vodo. V kozici razbelim malo surovega masla ali masti ali žlico olja. V razbeljeno mast denem esekljano čebulo in žlico riževga zdroba. Ko eta čebula in zdrob zarumenela, stremem v zabelo makarone, jih dobro premešam in denem za 5 minut v pečico.

Glede zabele z oljem je vedeti to, da mora biti olje zelo razbeljeno in odišavljeno s esekljano čebulo. Pridatek čebule odvzame sedanjemu olju, neprijeten duh.

66

detektiv

»Kaj še! Izvrstno je tol« je dobil za odgovor. »Slednjič sva vendar dobila nekaj poštenega v rokol! Zdaj je konec tega trapastega iskanja tatov las! Zdaj greva na lov na ponarejevalce denarja!«

»To pa vendar ne moreta prej, preden ne uženeta onih zlikovcev v kozji rog!« je vzkliknil Mišek.

»Kdo ti je rekel, da ne moreva?« je zavpil Pokus. »Ali so že kdaj taki slavni detektivji, kot sva midva, izgubljali čas z ničvrednimi zadevicami? Lov na ponarejevalce denarja, to je pa že nekaj!«

Rešitev križanke št. 36

Vodoravno: 1. afekt, 6. bard, 10. Mare, 14. Sikora, 20. Megara, 21. gora, 22. Jere, 23. rudar, 24. eno, 25. šoba, 26. Kurd, 27. Kant, 28. riba, 29. reža, 31. pila, 33. žaba, 35. mera, 37. Sam, 39. Iliri, 41. Loti, 43. telo, 45. govedo, 47. koleno, 48. kino, 49. dota, 50. vijak, 51. Ana, 52. Sana, 53. rana, 54. Zale, 55. Kana.

Navpično: 1. Amerika, 2. Fénelon, 3. ego, 4. kaša, 5. tropina, 6. Babilon, 7. aga, 8. roka, 9. družina, 10. Maraton, 11. ajd, 12. reka, 15. eramota, 14. Senegal, 15. irt, 16. kura, 17. Odiseja, 18. Rabadan, 19. ara, 30. žila, 32. Loka, 34. beda, 36. Rove, 38. moka, 40. Res, 42. tir, 44. laž, 46. vik.

Primerne poletne obleke

Tako ti ni v nobeni obleki dobro in prijetno kot v sveži, pravkar zlikani platneni obleki! Čim bolj preprosti je kroj, čim manj je okraškov — tem boljše. Mirno bele barve, so vse pastelne barve lepe, tudi pikčaste, s cvetnicami potiskano ali črtasto blago je lepo.

Pet zgledov je na sliki in si jih dobro ogledaj. V sredini je prav preprosta obleka brez ovratnika, ima štiri velike žepke, dvobarvni pas in nekaj gub na krilu. Na levi spodaj je jako praktično krilo z

životkom iz debelejšega platna, zraven lahko oblečeš najrazličnejše bluze. Obleka ima posebne pokončne žepke. Nad to obleko vidiš drugo, kjer ima blizu zadaj dve stranski gubi, a v krilu sta prikrojena žepa. Na desni spodaj je platnena obleka, ki jo krasijo samo žepni našitki. Pas je iz usnja. Jako praktična je platnena obleka zgoraj na desni, ki se spredaj po vsej dolžini zapenja. Na prsih so robčki, dva velika žepa sta prišita na vrhu, pas je iz ostanka pikčaste evile.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja pri iskanju službe vsaka beseda L. 0,30, pri ženitovanjskih oglasih je beseda po L. 1,—, pri vseh ostalih malih oglasih pa je beseda po L. 0,60. Davek se računa posebej. Male oglase je treba plačati takoj pri naročilu.

Službe

Dobe:

Iščem dekle

staro do 15 let, za pomoč v gospodinjstvu. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 3326.

b

Hlapca

za kmetijo, sprejme Zavašnik, Tomačevo 25. b

b

Gospodinjstvo pomočnica

pošteno, urno, sprejem k stričlanski rodbini za 15. junij. Hrana in plača dobri. Zgleda se: Slomškova ul. 14-I, nadstropje levo.

b

Gospodinjstva pomočnica

mlajša, zanesljiva in priprava za vsako delo, ki zna tudi kuhati, se sprejme takoj k maločlanski družini. — Ponudbe na upr. »Slov.« pod »Gospodinjstva pomočnica« 3360.

b

Služkinja

z znanjem kuhe, se sprejme k trem osebam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 3375.

b

Služkinjo

išče za takoj dvočlansko družino z dve leti starim otrokom. Ponudbe na upr. »Slov.« pod »Postena« 3359.

b

Postrežnica

pošteno in snažno, sprejem takoj za pol ali celodnevno. Snežniška 12-I. (poleg Rimske ceste). b

b

Natakarico

z nekaj kavičije, sprejem. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Natakarica« 3352.

b

Službe

Istejo:

Knjigovodja

z 18letno prakso, z zadostnim znanjem italijanske in angleške, francošne in nemške, — išče kakršne koli zaposlitve, ker je zaradi opustitve firme brez vsakega zaslužka. Sprejme tudi instrukcije, sploh vsako delo, le da bi se preživel. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 3343.

a

Uvajenci

Mizarskega vajenca

sprejem. Zupan Gabrijel, Rožna ulica št. 35.

b

Vajenko

za modistinjo sprejem takoj. M. Slabina, Stari trg 3.

v

Kupimo

Zdravilna zelišča

vseh vrst, večje količine, kupi: Lekarna Mr. Bahovec, Ljubljana. (k)

k

Smrekovo čreslo

lepo, zdravo, suho in jeziče — kupi vsako količino usnjarna J. Lavrič, št. Vid pri Stični - Ljubljana.

k

En voz gozdnega listja

ali trave za steljo, kupim. A. Hmelak, Ljubljana, Tyrševa 35a. k

k

Srnine in vse druge kože

kupuje, Svinjske setine in irhovino prodaja. Zdravič, trgovina, Stari trg, Ljubljana. k

k

Predivo

vsako količino, kupim po najvišji dnevni ceni. Zima, Jager, Sv. Petra c. 7.

k

Zavržen denar je

če ne prodate svojih nerabnih predmetov: steklenice, papirja, kartona, krp, vreč, kovin in železa vseh vrst tvrdki: Metalla, Gosposvetska 16.

k

Izrabite priliko

prinesite vse vrste stare vreče, krojaške in šiviljske odrezke ter vse stare čunje, ki vam najvišje plača: Grebenc Alojzij, Sv. Petra cesta 33, telefon 34-26. k

k

Parni stroj s kotlom

in večji lusušilni stroj za ječmen, rabljen, kupim. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Stroj« številka 3357. k

k

Stanovanja

Istejo:

Stanovanje

eno- ali dvosobno, s pritlikinami, išče v sredini mesta mirna in solidna gospodinjstva za mesec junij ali julij. Naslov v upravi »Slov.« št. 1968.

c

Dvosobno stanovanje

iščem za takoj v središču mesta, najraje v bližini kolodvora. Zamenjam tudi za istotako v šiški. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 3296. c

c

Štirisobno stanovanje

s kopalnico, išče tričlansko ljubljansko družino. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Lepa nagrada« št. 3345. c

c

Prodajo

Otroško posteljo

prodam. Zibertova ul. 25, šiška.

1

Šupa

na pol odprta, kompletna z strešno opeko, se prodaja. Poizve se: Opekarska 31, Ljubljana. 1

1

Flora

umetno gnolilo za cvetlice in vso vrtno zelenjavo, karbolin, katran, Creolin in desinfektor za goveje in avinske hleve. Gravitelj hladilno olje za stroje, Cramolin olje za mast za elektromotorje, vosek in olje za jermena, najfinjši rafiniran benzol, »Smachistore« — najboljšo sredstvo za čiščenje madežev na oblekah stalno v zalogi. — »Petronafat«, Ljubljana, Tyrševa cesta 35a. (1)

1

Hladilno omarico

majhno, praktično za gospodinjstvo, prodam. Ivo Štembal, Vegova ulica 8 (prilike, dvorišče, levo).

1

Razno pohištvo

počni prodaja. Ampetova ul. 13 (Trnovo). 1

1

Trgovci, gostilničarji in kavarnarji — pozor!

Mineralno vodo na debelo dobite v glavni zalogi S. Pellegrino, Ljubljana, Kolodvorska ulica 8. 1

1

Bele otroške čevlje

nizke, št. 31 in 22, najraje zamenjam za enake št. 34 ali prodam. Blago prvovrstno. Prodajam tudi moški siv, nov dežni plašč za srednjo postavu in črno blago za ženske plašč. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 3320.

1

Košnjo trave

prodam. Predovič, Poljanska 73. 1

1

Štedilnik

za vžigalno, velik, s tremi kotliči, prodam za 800 lir in šivilni stroj znamke »Urania«, Slomškova ul. št. 9, Mlekarna. 1

1

Kuhinjske opreme

moderne, solidna izdelava, prodaja po nizki ceni mizarstvo Artak Josip, Jenkova št. 7. 8

8

Globok voziček

prodam. — Grudnovo nabrežje 21. 1

1

Kosilnico

rabiljeno, dobro ohranjeno, ugodno prodaja: Ivan Knez, Vič. 1

1

Bale za oglje

stare in nove ter vsakovrstne druge vreče, dobite najceneje pri: Grebencu, Sv. Petra 33, telefon 34-26. 1

1

Kauči

v različnih vzorcih, otomane, madraci, peresnice, fotelje, imamo na zalogi po najnižjih cenah, Sajovic, tapetnistvo, Ljubljana, Stari trg št. 6. 1

1

Gumi voz

nov, pripraven za vsako vožnjo, nosilnost do 4000 kilogramov, se prodaja. — Vprašati: Zidar Alojzij, kovaški mojster, Jegličeva št. 15. 1

1

Za »Samokuhalnik«

naj se zanimajo gospodinjke, katere žele hraniti kurjavo in čas. Enostavno in poceni. Dobi se: Franc Kernjak, Tržaška c. 92.

1

Križanka št. 37

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
20				21				22			23					24		
25			26				27			28					29			
30		31				32			33				34					35
36	37			38				39					40				41	
42				43				44				45					46	
47			48				49			50					51			

Vodoravno: 1. ropot, hreščanje, 6. rusko mesto, 10. žvižg, zvok, 14. nagota, razgaljenost, 20. stik (tujka), 21. slovenska boginja, 22. tekoča kamenina, 23. tokava, soteska, 24. leseno orožje, 25. severnoitalijansko mesto, 26. Ibsenova drama, 27. papirnato pokrivalo, 28. merilna priprava, 29. priklav konj, 30. lesena zgradba, 32. zemeljsko bogastvo, 33. nočna ptica, 34. slovenski pesnik, 36. Finžgarjeva oseba, 38. prevozno sredstvo, 39. del rastline, 40. starorimsko oblačilo, 42. svetopisemska oseba, 43. Finžgarjeva povest, 44. del voza, 45. starogrško mesto, 46. vrsta kovine, 47. vojvodinski kraj, 48. vrednost, veljava, 49. preprosto

ljudstvo, 50. leseno korito, 51. cunja.

Navpično: 1. nekdanja balkanska pokrajina, 2. bolgarska gora, 3. žensko ime, 4. vrsta snega, 5. živilo (množina), 6. oblika vode, 7. žensko ime, 8. premišljen človek, 9. cep. poganjek, 10. štajerska reka, 11. vrba žalujka, 12. nedovoljeno dejanje, 13. obrekovanje, sramotjenje, 14. zemeljska vzpetina, 15. ruska reka, 16. evropski prebivalec, 17. okoliš, soseska, 18. večja utež, 19. turški naslov, 31. vrtna vrata, 32. del telesa, 33. dolenski kraj, 34. pregib, nabor, 35. vzrok bolečine, 37. urejeno stanje, 38. poljska reka, 39. svetloba, sij, 40. hitro premikanje, 41. umetniški izdelek.

Sport

Nekaj drobnih spominov na strah pred vodo in srečo reševalcev

Dolgo je že od tega, ko so v hribih ob spodnjem toku Savinje še uspevali vinogradi. Stare ljudske pesmi pa, katere pejejo Tremerčani, Senterčani in Šmarječani, potrjujejo, da je bilo tam nekdaj precej dobre trte. Zupniška kronika v Šmarjeti pripoveduje o hudi nesreči, ki se je zgodila v davnih časih kopačev, ki so se pozno ponoči vračali s dolom s stenske strani na Šmarješko. Narasla voda je prevrnila čoln in v hladnih valovih je našlo smrt sedem mož in mladeničev. Mostu takrat še ni bilo.

Zgodbo o nesreči na Savinji smo slišali otroci v cerkvi, ko je pokojni župnik pripovedoval dogodke iz domače kronike. Tem bolj nas je bilo groza, kadar smo gledali naraslo reko, ki je drvela mimo bregov, pljuskala visoke valove in nosila eboj deske, hlode, cele kose splavov in včasih tudi drevesa s koreninami. Nekoč smo videli tudi splavarja, ki sta izgubila oblast nad svojim tovorom, klicala na pomoč in končala pri Zidanem mostu, kjer sta treščila ob joho.

Od nekdaj smo imeli otroci našega kraja Savinjo s prodrom in gmovjem na obrežju na poseben način radi. Bila je posest, s katere nas ni nikdo preganjal. Prod ob reki je bil edini kraj, kjer smo počenjali, kar nam je prišlo na misel. O plavalnem športu niso imeli pojma, pač pa smo tekmovali v tem, kdo si bo upal breči v valovih, ki so segali čez kolena in do pasu. Kadar je bila huda suša, je ta ali oni prebrel na drugi breg, kar je pomenilo višek poguma. Pred globljinami vode smo imeli tak strah, da bi ga golovo ne prestali, če bi nas zaneslo v dele, ki so bili za nas kraj grozote. V povojnega moža nismo verovali, v resnici pa so bili za nas vsi temni in zeleni deli vode kraj nedopovedljive skrivnosti.

Prvi, ki je zabredel pregloboko v vodo, je bil bratranec Jožek. Na deski je spaval v zeleno vodo, deska se je obrnila, fant se je prestrašil in izginil na dno. Deska je plavala mirno naprej, fanta pa smo čez dva dni pokopali. Dolgo časa potem nas niso pustili k vodi.

Leto pozneje je bila vaška družina spet kuhana in pečena na svojem »posessu«. Gradili smo velike ribnike, poglabljali vodo ob obrežju in zlagali težko kamenje za ograjo. Na vodi smo postajali vedno bolj srčni. Ko sem se nekoč približal kraju nesreče, me je tok potegnil proti temnemu delu vode, kjer gre dno strmo navzdol. Takrat me je nepopisno stisnilo v grlu. V trenutku sem občutil skrivnost požrešnega dna in moč toka, ki me je brezobzirno, kakor grozna pošast, porival tja, kamor nikoli nisem hotel. To je bil strah v pravem pomenu besede. Strah, ki so ga mnogi doživeli, ki ga mnogi niso prestali. Upri sem se z nogami, boril se z rokami in erčno odnesel zdravo kožo. Tisto leto si nisem več upal v globoko vodo.

Čeprav sem se že v drugem razredu ljudske šole navadil za aljo plavati, me je še večkrat stisnilo v grlu, čisto podobno kakor prvič. Kadar koli sem ališal križ na pomoč, kadar koli zagledal obupan obraz in kričele roke nad globino, se je zgodilo, da je erce skočilo v grlo.

Take in podobne spomine ima vsakdo na tiste čase, ko se je prvič učil plavanja, ko ga je prvič zaneslo v pregloboko vodo. Kdo nima znanca ali prijatelja, katerega so za večno zagnili hladni valovi?

Bilo je pred letom na obrežju Save. Poletna vročina je privabila množico kopačev, ki so bredli vodo, plavalji, počivali in uživali dobre sonca, zraka in vode. Željni športa in razvedrila so prišli k vodi, kjer so potekale prijetne ure nedeljskega popoldneva.

Zgodilo pa se je, da je neereča vznemirila kopalce: neznan mladenič je izginil pod površino vode. Hiteli smo na kraj nesreče in iskali pogrešanca. Voda je bila temna in globoka. Potapljali smo se nekaj minut, žokali z drogovi in končno našli nezvestnega fanta. Znakov življenja nismo mogli opaziti na njem. Prinesli smo ga na trato, mu izpraznili vodo, odprli usta in pričeli z umetnim dihanjem. Trudili smo se tako dolgo, da se je zdelo neviščim gledalcem vsako nadaljnje prizadevanje brezuspešno. Začeli so nas zbadati, ker nismo poslušali nasvetov, katerih je ob takih prilikah navadno veliko preveč.

Ko je bil mladenič že drugič moker — tokrat od znojja reševalcev — smo ugotovili, da diha. Precej časa je potekalo, da je uprl svoje oči v prijatelja, ki je sedel ob njem. Kako oreščujoč je bil ta pogled za nas vse, ki smo ohranili upanje in vztrajali z umetnim dihanjem! Nikoli ga ne bom pozabil. Kako hvaležni smo bili notranjemu glasu, ki je veleval reševati in vztrajati. Redki so dnevi v življenju, ki bi bili tako polni in lepi, kakor tisti večer, ko smo se vračali a Save.

Strah pred vodo je nekaj, kar je ostalo vekomur v srcu še iz tistih let, ko je slišal prve zgodbe o nesrečah na vodi in ko ga je prvič stisnilo v grlu, če je zabredel pregloboko. Tega strahu ne moremo iztrebiti z zasilnim plavljenjem, pač pa s športnim obvladanjem globoke vode, z obvladanjem deročih voda in vrtnec, z varnim potapljanjem in končno še z obvladanjem reševalnega plavanja, ki ima neprimerno večjo vrednost od športnih prvenstev. Tudi med kopalci je neverjetno veliko takih, ki jih še vedno rado »stisne v grlu«, malo pa takih, ki so v resnici sposobni za varno in uspešno reševanje potapljajočih.

Pohištvo

rabljeno, prodam. — Vič, Abramova ul. 7. 1

1

Spalnica

plekane in politirane in kuhinje, kupite najceneje pri tvrdki: Venturini, Ljudvik, zaloga pohištva, Florjanska 31, sprejemajo se tudi naročila po lastnih in danih načrtih, telefon 48-12. 8

8

Živali

6 tednov starih prašičkov tri pare, lepih, prodajam prvo sredo v juniju na sejmu v Ljubljani. Prusnik Anton, Zagradišče 7. 7

7

Obrt

Usnjeni izdelki se barvajo le s specialno barvo za usnje. Zaloga barv in acetona: Efaka, trg 3. 8

8

Bolniška blagajna Trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani razpisuje v Službenem listu Ljubljanske pokrajine z dne 27. maja 1942-XX v prilogi h kosu 42 — mesto pogodbenega zdravnika specialista za očesne bolezni v Ljubljani

pod pogoji Kolektivne pogodbe. Mesečni honorar znaša za dve uri dnevnega dela Lir 1.466,13. Prošnje je vložiti do 20. junija t. l. do 12. Podrobnejši pogoji in navodila so na razpolago v uradnih prostorih Blagajne, Bleiweisova (Tyrševa) cesta 5/1.

Šamotne peči

krušne in visoke ter ploščice za oblogo dobite še vedno pri

M. Malavažič, Vrhnika

Glasba

IZDELOVANJE HARMONIK

JOS. FLEISS Ljubljana TYRŠEVA C. 35 ZAHTEVAJTE CENIK

Uglaševalac glasovirjev Juršek Ljubljana, Zrinjskega 7/II Telefon 39-23

+

Vsemogočni Bog je v svoji nedoumljivi previdnosti dopustil, da je odšel s Njemu v boljše življenje naš sin, brat in stric, gospod

Polše Janez

Pogreb bo v nedeljo, dne 31. maja ob 18. uri iz hiše žalosti v Mali vasi k Sv. Juriju v Stožicah.

V Mali vasi, 30. maja 1942.

Družina Povietova

CEDESI IMPIANTO FORZA MOTRICE E LUCE

composto di DUE MOTORI DIESEL HP 10/11 cad., Dinamo, Pullegie ecc.

Rivolgersi: FALCIGNAMERIA GUZZOTTI - ALESSANDRIA - CRISTO

ODDAMO POGONSKO NAPRAVO Z RAZSVETLJAVO

sestoječo iz 2 DIESEL-MOTORJEV po 10 in 11 KS, dinamo, jermenje itd.

Vprašajte pri: RIVOLGERSI

AMARO "1918" GRENAC "1918"

Isolabella

VERMUT BIANCO BELI VERMUT

Vljudno naznanjava, da sva otvorile v prostorih prejšnje tvrdke Hed. Sarc,

Ljubljana, Šelenburgova ulica 5

TRGOVINO S PERILOM

ki jo vodiva pod tvrdko

Julka Kavčič

in se priporočava cenjenemu občinstvu s solidno posrežbo in nizkimi cenami.

Julka Kavčič Šporn Roza

Današnji spored državn. nogometnega prvenstva je tale:

Bologna: Bologna—Napoli.					
Torino: Juventus—Modena.					
Genova: Genova—Livorno.					
Roma: Roma—Ambrosiana.					
Milano: Milano—Lazio.					
Bergamo: Atalanta—Torino.					
Venezia: Venezia—Torino.					
Trieste: Triestina—Fiorentina.					

V prvem razredu bodo igrali samo še danes in prihodnji dve nedelji.

V teniški tekmi za rimski pokal je stanje po nedeljskih izidih v Budimpešti in Zagrebu naslednje:

Italija	2	1	1	0	3.
Madžarska	2	0	2	0	2.
Nemčija	1	0	1	0	1.
Hrvatska	1	0	0	1	0.

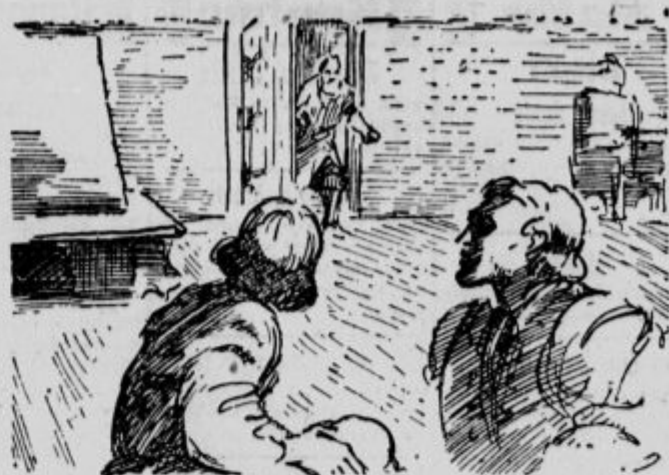
172.

Mirko ni mogel verjeti Stefanovim besedam. Menil je, da se je sel v nočni temini motil. Zatorej mu je zagotovil, da Tresoglava ni bilo ne prejšnji ne ta teden doma. Stefan pa je še dalje spraševal Mirka o Almiri. Ali Mirko mu ni povedal, kako mu je žugala ono noč z maščevanjem. Toda neka slutnja ga je vedno mučila, da se ni mogel znebiti strahu pred njenim maščevanjem.

173.

>Almiro moramo dobro opazovati, če se utaborimo pred Turki,« opomni Stefan. »Z nami ne sme biti v enem in istem taboru, sicer bi utegnili koga preslepiti in ta bi potem za njene sladke besede nas in sebe izdal. Bojim se tudi, da bi se utegnili nad tabo in drugim mladeniči, ki so se kdaj pošalili z njo, maščevati in nam vsem delati sitnosti v taboru, če ne še kaj drugega!«

174.

Mirko se je globoko zamislil. Prepričan je bil, da lahko Almira Rožanom zelo škoduje. Te skrivne slutnje si ni mogel izbiti iz glave, vendar pa je hotel zagovarjati tujko in njenega očeta pred takim sumničanjem. V tem hipu pa stopi v sobo Serajnikov oče.

>Sedaj pa le kar na delo!« reče starček, ko je zvedel za vse.

Zahvala

Zahvaljujemo se vsem prijateljem in znancem, ki so spremlili na poslednji poti gospoda

Pavla Steleta

Posebno pa se še zahvaljujemo g. dr. Francu Lokarju za prisrčno zadnje slovo ob grobu, pevcem pevskih društev »Sava« in »Moste« za poslovilne pesmi, zavarovalnici »Anker«, tovarišem bojevnikom iz svetovne vojne, lovskim tovarišem in vsem drugim za poslovilne vence in cvetje. Maša zadušnica bo v torek, dne 2. junija ob 7. uri v cerkvi sv. Petra.

V Ljubljani, dne 31. maja 1942.

Zalujoči ostali.

V globoki žalosti naznanjamo, da nas je po dolgem, mučnem trpljenju za vedno zapustil, naš preljubi sin, brat, stric, gospod

Franc Švigelj

Pokopali ga bomo v ponedeljek, dne 1. junija 1942 ob 10. uri popoldne v Borovnici.

Borovnica, Begunje pri Cerknici, Vel. Loka, Ljubljana, 30. maja 1942.

Globoko žalujoči:

mati, Ivanka por. Šušteršič, Mici, por. Otoničar, Pavla por. Turšič in ostalo sorodstvo.

Kolesa

Nove triciklje

močne konstrukcije, razne velikosti, izdeluje in predeluje kolesa v triciklje. — Mehanik S. Ambrož, Bleiweisova (prej Tyrševa 71).

Tricikelj

in motorno kolo znamke BSA 350 ccm, napredaj. Vprašati: Tržaška c. 50, Ljubljana.

Ženitbe

Uradnica

čedne zunanosti, želi spoznati 28—35 letnega, primerno naobraznega gospoda v svrhu ženitve. Samo resne ponudbe. Slika, ki se v negativnem primeru vrne, pošljite na upravo »Slovenca« pod »Bodočnost je v nas« št. 3299.

Prileten vdovec

samostojen, poroči pošteno dekle ali vdovo z nekaj kapitalom, zaradi odstopitve ji trgovskega podjetja. Ponudbe na upr. »Slov.« pod »Zadovoljnost« št. 3350.

Filatelija

Filatelisti!

Bivšim jugoslovanskim znamkam so cene zadnje čase znatno poskočile. — Danes veljavne cene vseh bivših jugoslovanskih in najnovejših srbskih znamk prinaša SFI-Bov katalog za 1.1942. — Katalog, razne znamke in albume dobite pri filateliji Mladinske založbe, Ljubljana, Starl trg 30, Tel. 41-69.

Lepo zbirko znamk

prodam po ugodni ceni. Naslov se dobi v upravi »Slov.« pod št. 3356.

Nove slike

presv. Srca Jezusovega

v velikosti 47 x 68 cm boste lahko dobili že čez par dni.

Slike so izredno uspelo bakrotiskno delo in se lahko kosajo z vsemi podobnimi tujimi izdelki. Ne odlikuje jih pa samo lepota in izdelava pač pa tudi cena saj bodo za čas obhajanja pobožnosti deveterih prvih petkov le po 20 litr., kar je neverjetno nizka cena v primeri s tovrstnimi mnogokrat tudi slabšimi izdelki. Slika naj si kupi vsak ne samo oni, ki opravljajo pobožnost 9 prvih petkov, ampak tudi drugi saj je slika lahko izredno lep okras vsakega stanovanja!

Slike lahko tudi naročite v naprej pri Odboru 9 prvih petkov, Miklošičeva c. 7 (Pr. zv.) ali pri Ljudski knjižarni — pred škofijo ali pri podružnici knjižarne, Miklošičeva 5 v Ljubljani oziroma v Novem mestu v Ljudski knjižarni (preje Krajec) drugod pa pri vseh župnih uradih.

COMM. ALFONSO CAMAGNA

Casa fondata nel 1900 Ustanovljeno l. 1900
Commissioni - Espor- Poverjenistva - Izvoz-
tazioni - Rappresen- ništva - Zastopstva -
tanze - Depositi - Tra- Skladišča - Prevoz-
sporti - Assicurazioni ništva - Zavarovanja
NAPOLI - Via Arte della Lana 18

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in 19.30

Pustolovski doživljaji brodolomcev med morskimi roparji in na osamelem otoku v sredini krvočelnih divjih zveri

VZHODNO JAVE

Charles Bickford, Elisabeth Young
KINO SLOGA - TEL. 27-30

Film kavalirstva, viteštva, napetih pustolovščin in ljubavnih spletk

CAPITAN FRACASSA

V gl. vlogah: Elsa de Giorgi, Clara Calamai, O. Valenti in drugi
KINO UNION - TEL. 22-21

Pretrčljiva ljubezenska drama

PIA TOLOMEJSKA

Carlo Tamberlani — Germana Paolieri — Nino Criman — Lauro Gazzolo
KINO MATICA - TEL. 22-41

KINO KODELJEVO, tel. 41-64

Umetniška pot do slave in ljubezni v filmu

Melodije sanj

Marta Harrell - Rossano Brazzi - Beniamino Gigli
AMADEO NAZZARI v zanimivem filmu

Vitez brez imena

Predstave: delavnik 17.20, nedelja 14.30 in 17. uri.

Čenjenim prijateljem naznanjamo, da je dne 29. maja t. l. umrl naš dolgoletni zvesti sodelavec, gospod

Robert Walland

Pogreb bo v nedeljo, dne 31. maja ob 15. uri iz kapelice sv. Petra na Žalah. Dragega pokojnika ohranimo zaradi njegovih velikih vrlin v najlepšem spominu.

V Ljubljani, dne 29. maja 1942.

E. Jeras in drug

Tovarna kisa »Astra«

Čestitamo gospodična Din!

Marko Garresi se je sprehajal po ulicah; spominjal se je smešnega strahu, ki ga je obšel, ko mu je iz ministrstva dospelo sporočilo, da je prestavljen: prestavljen iz majhnega mesteca na Siciliji v Benetke, v čudovito mesto na vodi, bajno prestolnico dožev, Velikega kanala, trga sv. Marka, v mesto gondol in golobov. Le domotožen z bogom mestecu, v katerem je živel od otroških let dalje, le prisrčno slovo od maloštevilnih dijakov — in njegovo potovanje proti severu se je začelo.

Mlad sicer po letih je Marko Garresi vendar imel lep položaj in še lepšo preteklost: saj je bil prvi pri izpitih, in je z odličnim uspehom položil zadnji izpit iz filozofije.

V velikem mestu se ni mogel takoj znajti: nista ga mikali vlemestno življenje in slučajno sklenjena prijateljstva; raje se je ves posvetil šoli (oddelku B — v katerem so bila sama dekleta) in zasebnemu študiju.

Z nastopom pomladi pa je »profesorček« Marko, kot ga je imenoval ravnatelj, začutil v svoji notranjosti željo, da bi se nekomu razodel: bila je skromna želja po novem življenju, hrepenenje, da bi ves pripadal svetu. Zaman se je zaskrbljen spraševal, kaj naj bi bilo vzrok tej spremembi, ki je nenadoma začela v njegovem zaprtem srcu. Ni bilo to ne ožnost, niti ne domotožje in spomin na mladostna leta in na siciliske pokrajine.

Ljubezen? Ni verjel, niti ni hotel verjeti. Toda »ona« je bila v srcu, bila mu je blizu in ga vznemirjala. Ko so se njegove misli mudile pri »njeje«,

ga je neskončna sreča prepirjemala, da je to res ljubezen, ki je prišla s pomladjo.

Prišel je na Trg sv. Margarete. Po ulicah je korakal kakor avtomat, ki ga vodi množica. Obstal je pred kioskom, da bi nakupil nekaj časopisov. Doma je našel na mizi nekaj jutranje pošte: med pismi je bilo tudi sporočilo založnika Vanni, da je njegov rokopis romana sprejet in to pod zelo ugodnimi pogoji.

Kosilo je popravil v naglici. Z veseljem srcom se je spomnil odobravanja, ki so mu ga izrekli dijakine pri prvi uri; skušal je v mislih obnoviti zvok in odmev ploskanja, ki je bilo resnično in odkrito potrdilo razumevanja, ki ga je s svojim izvajanjem našel pri dijakinjah. Dejal si je, da je prekosil samega sebe zaradi »nje«.

Zaprli je oči in jo videl. Prva klop na desni nasproti umivalnika. Je velika, prijetnega obraza in lepe postave.

To je »ona«, Ondina Vanzan. Vedel je, da jo soholke kličejo Din: ljubka zmanjševalka — Din, Din.

Velike kostanjeve oči ima; močni prameni črnih las ji obkrožajo popoln obraz, na katerem se odražajo majhna usta, vedno se nasmihajoča. Silna inteligenca, nadpovprečna nadarjenost in presunljiva globokost misli so njene odlike.

Ona je bila njegova ljubezen, ona ga je nevede tako spremenila in ga priključila v življenje. Spraševal se je, ali ni neumno, da se profesor zaljubi v svojo gojenko. Moral je z njo govoriti, in to že jutri!

Dekleta pripravljajo antologije, zvezke in pesnike. Profesor izza katedra opazuje učenke in se s prstom spreha med njimi. Mora jo poklicati. »Pridite k tabli, gospodična Vanzan.« Rad bi rekel: »Pridi, Ondina...« ali pa: »Ti. Din, pridi...« Toda kruta resničnost mu tega ne dovoli.

»Preberite in razložite nam pesem, ki smo jo včeraj obravnavali.«

Ondina bere, bere s primernim glasom in z občutkom podaja ločenost in pestrost misli, ki si v pesmi sledijo. Nato razpravlja o pesmi in jo presoja z estetskega stališča; tako poda primerno, dovršeno kritiko, ki se ne ustavlja pri zunanosti, ampak sega tudi v globino in razpred malenkosti. Ko se vrača na svoje mesto, pazljivo motri profesorjev svinčnik, ki si v notes zabeleži najboljše red.

Ob pol ene se je Marko zaradi »nje« ustavil na hodniku. Vsa dekleta so že odšla in kot zadnja stopa Ondina. Sama je.

»Moram govoriti z vami, gospodična... Ne tukaj... Danes popoldne. Vam je prav?«
»Ura izven urnika, gospod profesor?«
»Morebiti... Ob petih vas bom čakal v kavarni Quadri...«
»Pridem točno.«

Pet popoldne. Ondina vstane od mize in ga smejejo se pozdravi.

»Ali nisem točna?«
»Da...«
»Sama sta.«
»Ali se vam ne zdi čudno moje povabilo?... Čudno, ali vsaj nelogično?«

»Logika je utopija, gospod profesor.«
Marko je ves začuden in ne najde besed.

»Oprostite vprašanju... Kako mislite glede ljubezni...?«

No, torej: beseda je padla.

»Moje gledanje? Ljubezen?... Ah... zakaj, gospod profesor?«

»Povejte, prosim, povejte...«

»Večna ljubezen, ki je nadsnovna. Ljubezen: hiša, veselje z otrokom... Toda, vi morda veste... Zdaj razumem vse: ta sestanek, taka vprašanja... Morebiti vam je »on« kaj rekel in...«

»On? Kdo je »on«?«

»Hektor... Hektor Brandi, moj zaročenec. Poročila se bova julija, niti mature ne bom dobro naredila. To ni nobena tajnost.«

Hektor Brandi. Marko ga spozna: njegov prijatelj je, ki poučuje italijansko na višji komercialni šoli. Pri mnogih periodičnih listih sodeluje in prihodnje leto bo predložil svoj spis za vstop v univerzitetni proforski zbor. Še mladenič je skoraj: mladenič, ki bo nekaj postal. In on da je zaročenec Ondine Vanzan.

»Nisem vedel, gospodična... Po kratkem premoru je spet povzel: »Vidite... toliko inštrukcij imam, pa bi rad kakšno odstopil drugemu. Mislim sem, da bi me vi lahko nadomestili...«

Pozno je že bilo, ko sta se ločila. Ob slovesu je Marko znal poiskati primerne besede.

»Čestitam, gospodična Din...« je spregovoril s pridruženim glasom.

Predstavljaj si je, da bo ona razumela, zakaj jo je tako imenoval; da bo razumela vzrok tega prisrčnega Din, ljubke zmanjševalke...

(Sandro Delli Ponti.)